

OOSTVLAAMSE ZANTEN

algemeen tweemaandelijks tijdschrift
voor volkskunde

XLVIII - 1973 - 6

UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat 42, B 9000 Gent en op de bibliotheek: Kraanlei 63, B 9000 Gent.

1. **Oostvlaamse Zanten**, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt: 15e, 19e jg., 21e tot en met 31e jg., 33e tot en met 47e jg.; tegen 200 F per jaargang. Losse nummers ook van de jgg. 1-19 zijn nog beschikbaar tegen 55 F per nummer. **Jaarboek 1945 (jg. 20)** van de **Bond der Oostvlaamse Folkloristen**: 159 F (leden 106 F). Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten Jg. I - Jg. XXV, door F. VAN ES: 55 F (leden 42 F). **Idem II (Jg. XXVI - Jg. XXXV)**, door F. VAN ES: 45 F (leden 35 F).
2. **Geïllustreerd Feestnummer** (Iustrumnr.) Prijs: 30 F (leden 23 F.)
3. **Survivances du Passé**, door A. MARINUS (8 p.). Prijs: 15 F (leden 10 F).
4. **Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken**, door J. SCHEPERS (10 p.). Prijs: 15 F (leden 10 F).
5. **Osschaart** door F. VAN ES (overdruk 1945), 28 blz. Prijs 40 F (leden 25 F).
6. **2e Lustumnummer 1930-1935**. Prijs 40 F (leden 25 F).
7. **Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmjsten**, (over het teerlingspel) door Emile ANDELHOF. Prijs: 50 F (leden 38 F).
8. **Het ontstaan van de Julius-Caesarfeesten te Velzeke-Ruddershove**, door J. en M. JANSSENS-BUYSE. 1940, 10 p., 1 lied. Prijs: 15 F (leden 10 F).
9. **Het Curieus en Vermakelijk Namenboek**, door Em. ANDELHOF. Prijs: 40 F (leden 25 F).
10. **Folklore en Onderwijs**, door L. HOSTE. Prijs: 15 F (leden 10 F).
11. **August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken**, door Fr. DE COSTER. Prijs: 40 F (leden 25 F).
12. **Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur**, door F. VAN ES. Prijs: 40 F (leden 25 F).
13. **De Wetterse Reuzen**, door Lic. M. DAEM. Prijs: 30 F (leden 22 F).
14. **Sagen uit Noord-Oost-Vlaanderen**, door Dr. G. DE MEYER. Prijs: 40 F (leden 25 F)
15. **Een Teerlingspel in Gent**, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs: 30 F (leden 22 F).
16. **Spelen mijner Jeugd**, door L. LIEVEVROUW. Prijs: 80 F (leden 60 F).
17. **De levende Folklore van het Gewest Balegem**, door M. BROECKHOVE. Prijs: 70 F
18. **Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Stropkant**, 1e Leerjaar: 165 F.
19. **Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde**, door J. PIETERS. Prijs: 150 F (leden 110 F).
20. **Het Volksleven te Wieze. 1900-1950**, door J. VAN HAVER. Prijs 150 F (led. 110 F)
21. **Het Hospies der Kinderen Alijn of Alynsgodshuis te Gent**, door E. LUYKX-FONCKE (met talrijke ill.). Prijs 50 F (leden 35 F).
22. **De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde**, door H. VAN IESE. Prijs 150 F
23. **De folklore van de Hop in Vlaams-België, vroeger en nu**, door Cl. VANHOUCKE, Prijs: 200 F (leden 150 F).
24. **Het Sterrelied in het Gebied van Dender en Schelde**, door J. DE VUYST. 1968, 175 blz., 189 liederen en 50 mel., (mit einer deutschen Zusammenfassung). Prijs: 250 F (leden 180 F).
25. **Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven**, door R. VAN DER LINDEN, 1968, 32 blz. (op kunstdrukpapier), avec un résumé en français. 2e druk, Prijs: 75 F (leden 55 F).
26. **Catalogus Tentoonstelling 125 jaar Gentse Feesten, juli-augustus 1968**, 44 blz. Prijs 50 F (leden 40 F).
27. **Kinderzang uit Zwinaarde**, door Dr. L. GELDER. Prijs: 70 F (leden 50 F).
28. **Jan de Lichte**, door Gerard SIMONS, 32 blz. Prijs: 55 F (leden 41 F).
29. **De Vinkensport in Vlaanderen** (avec un résumé en français). 1969, 165 blz., 42 ill. 3 tek., door M. BROECKHOVE. (Nr. X van de uitgaven van het Alfons De Cockfonds). Prijs: 300 F (leden 200 F).
30. **Van het cijskiesrecht naar het algemeen meervoudig stemrecht (mit einer deutscher Zusammenfassung)** door Albert BRACKE. 1970, 52 blz. 11 ill. (Nr. 31 van de Uitgaven van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen) Prijs: 100 F (leden 80 F).
31. **Bibliografie Renaat van der Linden**, door R. BERCKMOES, 1971. Prijs: 40 F (leden 30 F).
32. **Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Stropkant 2e leerjaar**: 165 F.
33. **Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Cluny 1e leerjaar**: 165 F.

Bij die prijzen is de B.T.W. inbegrepen.

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent. Voor het buitenland + 10 F portikosten.

UITVERKOCHT zijn: Herdenkingsalbum Alf. de Cock — Het Stroodekkersbedrijf door Cl. Trefois — Lodewijk De Vreese Bibliografische studie — De Plattegrondsvormen

(Zie derde bladzijde van de kافت)

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE
ORGAAN V.D. KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen
en van het internationaal studiekomitee voor ommegangsreuzen

Redactie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B 9620 Zottegem

Redactieleden : Maurits Broeckhove, Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn.

Ruil en Recensiedienst : Dr. R. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 63, B 9000 Gent.

Alle stortingen op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

INHOUD

Prijs : 55 F

- M. BROECKHOVE.** — Jaarlijkse statutaire algemene vergadering 1973 met rede van R. van der Linden, verslagen van Mej. H. Depoorter, Mevr. Van Dijk, Dr. R. Haeseryn en G. Weze 202
- Nieuw postrekeningnummer van de Bond 217
- G. WEZE en Dr. R. HAESERYN.** — Vijf jaar Kantwerkstersklub Sint-Katelijne in het Gentse Museum voor Volkskunde 218
- R. VAN DER LINDEN.** — Volksverhalen uit Zuid-Oost-Vlaanderen 227
- BOEKBESPREKINGEN**
- Lic. R. DE GRUYSE en Lic. G. BAELDE. — Ned. Volksk. Bibliografie Deel XIII. — A. Zeeuwse tijdschr. (1850-1960) en B. Zeeuwse Volksalmanak (1836-1847). — R. van der Linden 231
- Lic. R. HERMAN. — Ned. Volksk. Bibliografie Deel XIV. — Zuidnederlandse Toeristische Tijdschriften (1895-1960) — R. van der Linden 231
- Lic. I. VERMEIREN. — Ned. Volksk. Bibliografie Deel XV. — Algemene Kunst- en Letterbode (1788-1862). — R. van der Linden 232
- M. RUTTEN.** — De Ruttinstam in het Maasland. — J. Van Effelterre 234
- WELLCOME INSTITUTE.** — Tibetan Medicine. — A.G. Homblé 234
- Inhoud Oostvlaamse Zanten XLVIII (1973) 235

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met steun van v.z.w.
Noordstarfonds, Gent.

JAARLIJKSE STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 28 oktober 1973 in het Museum voor Volkskunde te Gent

Na een welkomstgroet gericht te hebben tot de talrijke aanwezigen, o.a. uit Appelterre, Lokeren, Mere, Oudenaarde, Ronse en Waarschoot, verontschuldigt voorzitter R. van der Linden volgende leden: Mej. H. Depoorter (Gent), de HH. R. Berckmoes (Gent), L. Defraeye (Deerlijk), A. D'hoker (Mere), Dr. Deruyttere (Leuven), W. Giraldo (Strijpen), G. Hebbelynck (Gent), G. Rouquart (Sint-Amandsberg), R. Tondat (Eeklo), Cl. Trefois (Melle), Prof. Dr. J. Vandenhoute (Oostakker), F. Van De Vijver (Borgerhout) en Van de Zijpe (Velzeke).

Een minuut stilte werd in acht genomen ter nagedachtenis van de tijdens het voorbije jaar overleden lid, de Hr. Maurits Van Laere (Gent).

1. Rede van voorzitter Renaat van der Linden.

Hij behandelde de waarde van de reeks: Nederlandse Volkskundige Bibliografie. De nummers I tot en met XV werden passend in ons tijdschrift behandeld en geprezen. Nummer XVI « Oostvlaamse Tijdschriften » (1823-1960) door Lic. N. Poblome, dat dertig publikaties excerpert, verdient onze bijzondere aandacht omdat het een uitstekende bron is om het volkskundig gebeuren in onze provincie te meten en te kennen. De dertig tijdschriften krijgen een rangschikking naar hun aard, plaats van verschijnen, datering, enz. Een paar tijdschriften blijken in de reeks niet opgenomen te zijn, o.a. **Kapel en Beeld**, dat Gent en Kortrijk bindt, en het **Kunst- en Letterblad**. De uitvoerige bespreking van dit nummer XVI verschijnt in de rubriek boekbespreking.

2. Bedrijvigheid van de Bond en zijn Raad van Beheer van november 1972 tot en met oktober 1973, door Maurits Broeckhove, sekretaris.

Bestuursvergaderingen

De raad van beheer en de redaktieraad kwamen regelmatig samen voor het bespreken van aangelegenheden in verband met het tijdschrift, de afzonderlijke uitgaven, de Kantwerkersklub Sint-Katelijne, de reizen, feesten en afvaardigingen.

Afvaardigingen

De Bond was door een afvaardiging vertegenwoordigd op :

- de stichting van de « Fédération der Vrienden van de Musea in België » te Brussel op 6-4-1973 (R. van der Linden);
- het Internationaal Kongres « De Vrijtijdsbesteding in de industriële maatschappij » te Brussel op 5, 6 en 7-4-1973 (R. van der Linden);
- de tentoonstelling « 300 jaar Visitatie » te Sint-Amandsberg op 28 en 29-4-1973 (Broeckhove, Daem en Weze);
- de Pierlalafeesten te Ursel op 10-6-1973 (Tondat);
- de openstelling van het Stedelijk Museum voor Volkskunde van Brugge op 29-6-1973 (Haeseryn, Hoste, Pieters, van der Linden);
- het Oud-Limburgs Schuttersfeest te Eys, Nederlands Limburg op 1-7-1973 (van der Linden);
- de 15e Oogststoet te Massemen op 5-8-1973 (Haeseryn);

- de ommegang van de honderdjarige herdenking van de bouw der Sint-Gertrudiskerk te Wichelen op 26-8-1973 (Broeckhove, Daem, van der Linden, Weze);
- de Reuzenkavalkade te Brakel op 9-9-1973 (van der Linden);
- de optocht van de « Poppenkarrestoet » en de opvoering van de 15e eeuwse « Cluyte, het esbatement van Hanneken Leckertant » te Baaigem op 30-9-1973 (Daem, van der Linden);
- op de bijeenkomst met het Stadsbestuur van Gent in verband met de kunsttentoonstelling in 1975 van « Duizend jaar Gentse Kunst en Cultuur » (Broeckhove, van der Linden).
- de inwijding van een nieuwe cikoreiast te Kortemark op 18-10-1973 (van der Linden);

Inleidingen en spreekbeurten

Bij de openstelling van menige tentoonstelling en/of inhuldiging werd op de Bond een beroep gedaan voor een inleiding of een spreekbeurt, doorgaans gehouden door R. van der Linden :

- 24-2-1973 te Woubrechtgem, expositie « Vissers, hier en elders » van Achiël Geerts;
- 13-4-1973 te Haaltert, tentoonstelling « Dier en Mens » van Freddy Baeten;
- 20-4-1973 te Zottegem, tentoonstelling « Een naïeve dichteres in kleuren » van Nicole Boulanger;
- 21-4-1973 te Waasmunster, tentoonstelling « Volkstypen » van Ben Mola;
- 28-5-1973 te Sint-Maria-Latem, expositie « Volksleven en Volkstypen » van Roger De Smet;
- 16-6-1973 te Oudenaarde, tentoonstelling « Kinderen en Symboliek » van Willem Lorein en Gilbert Van Den Berghe;
- 23-6-1973 te Sint-Kornelius-Horebeke, inhuldiging van de windmolen « De Reus », toespraak over historiek en waarde der molens in Zuid Oost-Vlaanderen;
- 3-8-1973 te Munkzwalm, tentoonstelling « Symboliek van Water en Wortels als Oerstof » van Annemie De Smet;
- 18-8-1973 te Bachte-Maria-Lerne, expositie « Arbeiderstypen omstreeks 1900 » van Alfons De Schrijver;
- 25-8-1973 te Moerbeke-Waas, tentoonstelling « Mens en Magie » van Emiel de Cauter;
- 31-8-1973 te Baaigem, tentoonstelling « Landschap en Mens » van Etienne Mabon;
- 5-10-1973 te Sint-Lievens-Houtem, toespraak « Lektuur en permanente vorming », bij het 50-jarig bestaan van de bibliotheek.
- 26-10-1973 te Goferdinge (Geraardsbergen), tentoonstelling « Symboliek van zon en van vlammen » van Robert Van Ronsse;
- 27-10-1973 te Schellebelle, tentoonstelling « De taal van de kleuren » door Mevr. Van Honacker.

Samenwerking met andere instanties

Voor het organiseren of het tot standkomen van bepaalde manifestaties en/of uitgaven werkte de Bond mee :

- met de BRT voor de uitzending « Oude en nieuwe spelen » bestemd voor de uitzending van Jevanjong « Wat voor de vakantie » op 4-7-1973 en van « Tip Top Ideetjes » op 9-5-1973;
- met de BRT voor de TV-uitzending « Het huwelijk ». Een bestuurslid was vertegenwoordigd in de werkgroep « Huwelijk 1975 » in voorbereiding tot « Aspecten van het Volksleven in Europa ». Deze film ontstaat in het raam van de tentoonstelling « Volks-

- kunst en Volksleven in Europa », georganiseerd door de Raad van Europa;
- in bruikleen geven van dokumenten en affiches uit persoonlijk bezit van bestuursleden voor de « Vissers- en Garnaalfeesten » te Boekhoute op 15 en 16-9-1973;
  - medewerking aan de verzamelwerken a) « Folklore der Lage Landen - De levenskring in Vlaanderen », uitg. Elsevier, Brussel en Amsterdam (R. van der Linden); b) « Volksleven in België », uitg. Paul Legrain, Brussel (R. van der Linden);
  - in bruikleen geven van dokumentatie voor een artikel over reuzen door Paul Snoeck in het tijdschrift « Delta ».

Voordrachten

- In de loop van het werkingsjaar 1972-1973 werden volgende voordrachten gehouden :
- 12-11-1972 : Kleurdiaprojektie over 1) herinneringen van onze bondsreizen 1972, 2) standbeelden en gevelstenen in het Gentse, door Ing. Marcel Heins;
  - 10-12-1972 : Een technische en ikonografische benadering van figuratieve gebakvormen, gevolgd door twee kleurfilmen, door Dra. C. Leonard;
  - 14- 1-1973 : Projektie van diamontage met begeleidende tekst en grondmuziek over « Brugge, parel der middeleeuwen », door A. Menschaert;
  - 11- 2-1973 : « De beschilderde middeleeuwse grafkelders in het vroeger graafschap Vlaanderen » met diaprojektie, door Drs. W.P. Dezutter;
  - 11- 3-1973 : « Hans van Mildert (1588-1638), Antwerps beeldhouwer, vriend en medewerker van P.P. Rubens », met diaprojektie door Dr. Margriet Casteels;
  - 8- 4-1973 : « De Fiertel van Zulte » met fotoprojektie en tentoonstelling, door André De Poorter;
  - 10- 6-1973 : Kleurdiamontage met begeleidende tekst en grondmuziek over « Het begijnhof van Sint-Amandsberg in het licht van de eeuweftsviering 1972 », door Oscar Van Damme.

Colloquium

Om in het kader van de volksopvoeding en van de permanente vorming, het publiek van buiten de Bond te bereiken, werd op 14-10-1973 in de provincie een « Colloquium over Retabels » in samenwerking met het Davidsfonds, het Vermeylenfonds en het Willemfonds van Geraardsbergen georganiseerd. In het verslag over de bedrijvigheid van de Kommissie voor Feesten en Reizen wordt relaas gegeven over deze tocht die een belangwekkende vorm van edukatief werk voor volwassenen was.

Publikaties

Het bestuur streeft er bewust naar de volkskunde in haar volstreekte aard te belichten door zoveel mogelijk het levend volksleven aan zijn trekken te laten komen. Dat uit zich in sommige artikels in ons tijdschrift. Sommige bijdragen hebben soms een verstrekkende waarde en kunnen zelfs aanleiding geven tot het ontstaan van een proefschrift. De lektuur van het artikel « CIKOREI » van R. van der Linden (1), deed bij Dr. Hugo Plomteux de idee ontstaan om een taalkundige doctoraatstesis aan dit onderwerp te laten wijden.

Behalve ons tijdschrift « Oostvlaamse Zanten », verzorgde de Bond nog volgende publikaties :

- Kursus 1e leerjaar Stropkant, tweede en vermeerderde uitgave;
- Kursus 2e leerjaar Stropkant;
- Kursus 1e jaar Cluny;
- Katalogus tentoonstelling « Voorwerpen en dokumenten uit de reserves en recent^e aanwinsten van het Gentse Museum voor Volkskunde », door Dr. R. Haeseryn;

(1) Zie OVZ nr. 5 (1971) 189-204, nr. 2 (1972) 75-80, nr. 4-5 (1972) 178-184, nr. 1 (1973) 24-40.

- Cikorei, door Lic. R. van der Linden;
- Katalogus tentoonstellingen :1. « Gebruiks- en Sieraardewerk », 2. « Monumentenzorg te Gent », door Dr. R. Haeseryn;
- De Gentse kant, door M. Broeckhove met uitleg door Mevr. L. Van Dijk-Van Hooren over een voorbeeld van echte Gentse kant.
- Katalogus tentoonstelling « Kantwerksters en Kantwerk herleven — Levende volkskunst », door M. Broeckhove.

Ook kunnen we meedelen dat de uitgave « Een dozijn portretten uit de galerij Wetterse Volkstypen » door Armand Van Durmè en verleden jaar door de Bond uitgegeven, in brailleschrift werd omgezet.

Volkskundige enquêtes

Als voorbereiding van een volkscundige enquête over votiefschilderijen werd een inventaris opgemaakt van de schilderijen die voorhanden zijn in de kerken van Bottelare (15) en O.-L.-Vrouw-Schreiboom te Gent (70), door Berckmoes, Daem en van der Linden.

Mededelingenblad

Het Maandelijks Mededelingenblad tracht het maximum aan nuttige inlichtingen te verstrekken. Het is ver uitgestegen boven een gewoon berichtenblad; het bevat allerlei gegevens over voordrachten, reizen, prijsvragen, boeken, personalia en allerhande documentatie voor de leden.

De vergadering keurt het verslag goed.

3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1972 en toelichting begroting 1974 door juffrouw Hilda Depoorter, penningmeesteres.

Uit de cijfers geboekt voor het jaar 1972 blijkt dat, in vergelijking met vorig jaar, de financiële toestand in gunstige zin blijft evolueren.

Aan lidbijdragen werd voor 1972 in totaal 137.893,— F ontvangen, zijnde 16.625,— F geboekt in 1971 en 121.163,— F geboekt in 1972. Dit bewijst dat ons ledenaantal konstant is gebleven.

Verkoop van losse nummers van « Oostvlaamse Zanten » en van publikaties van onze Bond is steeds een bron van inkomsten. Een opbrengst van 77.147,— F getuigt van de belangstelling die deze uitgaven en de in vroegere jaargangen verschenen bijdragen blijven opwekken. In deze opbrengst heeft de totaal uitverkochte uitgave « Een dozijn portretten uit de galerij Wetterse volkstypen », door Armand VAN DURME, het grootste aandeel.

Dankbaar wordt vermeld dat de toelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur : 18.000,— F; Volksontwikkeling : 20.973,— F ons dit jaar bleven behouden, alsmede de toelage van de Provincie Oost-Vlaanderen zijnde 30.000,— F. Dit laatste bedrag bevat evenwel de achterstallige toelage voor 1971.

Een bijzondere dank gaat naar Zijne Excellentie, de Heer E. ANSEELE, ten tijde Minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie, voor zijn beslissing waarbij aan de Bond een aandeel in de opbrengst van bijzondere postzegeluitgiften toegewezen werd voor een bedrag van 50.000,— F.

Uit de geboekte cijfers blijkt dat er op het einde van het boekjaar 1972 een batig saldo was van 171.136,— F. Als wij dit bedrag vergelijken met het saldo in 1971, zijnde 108.630,— F, constateren wij een bevredigende financiële vooruitgang ten opzichte van vorig jaar.

Volledigheidshalve blijft nog te vermelden dat de H.H. Ing. José VAN DER PLAETSEN en Gustaaf VAN AUDENHOVE, leden van de kaskommissie, de boekhouding van het boekjaar 1972 en het incasso op 23 september 1973, nagezien en juist hebben bevonden.

De vergadering keurt het verslag goed.

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR HET BOEKJAAR 1972.

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Incaso op 1-1-1972 :		Uitbesteed werk	5.086,—
Postrekening	30.890,—	Kantoorbehoeften en materieel	9.098,—
Bank-deposito	63.055,—	Sekretariaatskosten	22.561,—
Kas	14.685,—	Reiskosten bestuur	4.175,—
	-----	Drukwerk	16.732,—
	108.630,—	Propaganda	24.164,—
Lidgeden	127.978,—	Publikaties	191.085,—
Advertenties	13.700,—	Hulp- en leermiddelen	35.799,—
Verkoop boeken, brochures en losse nrs. tijdschrift	77.147,—	Excursiekosten	14.029,—
Inkomgelden	6.600,—	Kursussen (kantwerk)	39.638,—
Deelneming groepsreizen	16.160,—	Manifestaties, kongressen	16.704,—
Kursusgelden e.d.	50.223,—	Overige spec. kosten	1.000,—
Interest deposito	6.112,—	Alf de Cockprijs	10.000,—
Giften	50.570,—		-----
Toevallige baten	15.764,—		390.071,—
Staatssubsidie	38.973,—	Incaso op 31-12-1972 :	
Prov. subsidie (2 jaar)	30.000,—	Postrekening	29.641,—
Andere inkomsten	19.350,—	Bankdeposito	103.558,—
	-----	Kas	37.937,—
	452.577,—		-----
	561.207,—		171.136,—

			561.207,—

De vergadering keurt het financieel verslag 1972 goed.

BEGROTING 1974

INKOMSTEN		UITGAVEN	
a) uit eigen bronnen :		a) algemene werking :	
Lidmaatschapsbijdragen	150.000,—	Beheer, sekretariaat, porti	40.000,—
Verkoop : afz. nrs. OVZ	5.000,—	Tijdschrift	150.000,—
publikaties	15.000,—	Nieuwe publikaties	70.000,—
nieuwe publikaties	50.000,—	Kongressen, voordrachten	15.000,—
advertenties	15.000,—	Groepsreizen	20.000,—
groepsreizen	20.000,—	Propaganda en informatie	10.000,—
kantwerkstersklub	80.000,—	Reiskosten bestuur, binnen en buitenland	10.000,—
inkomgelden	1.000,—	Toelage museum	2.000,—
giften	50.000,—		-----
andere	10.000,—		317.000,—

	396.000,—	b) wetenschappelijke werking :	
b) toelagen :		Kantwerkstersklub	90.000,—
Staat	48.000,—	Bibliotheek en wetenschap- pelijke hulp	30.000,—
Provincie	12.500,—	Studiedienst, enquêtes, doku- mentatie	12.000,—
Stad	2.500,—	Alf. de Cockprijs	10.000,—
	-----		-----
	63.000,—		142.000,—
	-----		-----
	459.000,—		459.000,—

De vergadering keurt de begroting 1974 goed.

De HH. Gustaaf Van Audenhove en Ing. José Vanderplaetsen worden als leden van de kaskommissie aangeduid voor het nazicht van de boekhouding 1973.

4. Bedrijvigheid van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van november 1972 tot en met oktober 1973, door Mevr. Lea Van Dijk, eerste lesgeefster.

Waar in het werkjaar 1971-1972 sprake was van een cursus A en een cursus B, zijn wij dit werkjaar overgegaan naar een eerste, tweede en derde jaar.

In het eerste jaar leren wij stropkant, wat betekent volwerk en tralie. Daar komen de grondslagen aan bod, zijnde de halve-, de linnen- en de gewrongen slag, de vier tralies, strop, Dieppe, gesloten speld, de Brusselse, alsook de spin en de waaier.

Met deze kennis gaan wij naar het tweede jaar stropkant waar wij dit alles in toepassing brengen en van het eenvoudige kantje naar de meer ingewikkelde oefeningen overgaan waarin ook kruisslagen voorkomen. In de tien programmalessen van dit tweede jaar werden negen verschillende hoeken aangeleerd.

Dan naar het derde jaar waar een andere kantsoort en een totaal andere techniek, Cluny genaamd, wordt aangeleerd en die bestaat uit vlechtjes versierd met inkeloogjes en volwerk. Een ander sierelement is het veelvuldig gebruik van de kunstslag die heel wat oefening vergt. Buiten de opgelegde programmaoefeningen werkten onze leden nog veel vrije oefeningen uit, vandaar ook hun uitstekende resultaten.

Met de Bond brachten wij op 6-5-1973 een bezoek aan de tentoonstelling « De Kant herleeft » te Brugge. Een tweede reis op 16-9-1973 bracht ons bij Zuster Roberta in de kantschool van de Balstraat, eveneens te Brugge.

Op 25-3-1973 kwam de Hr. Lindekens, die de rubriek « De Vrije tijd » in het weekblad *Het Rijk der Vrouw* verzorgt, een bezoek brengen aan onze kantwerksters. Het resultaat ervan verscheen in het nr. van 30-5-1973.

Op 12-7-1973 verscheen een artikel in *Het Laatste Nieuws* onder de titel « Gentse kant klossen in vrije tijd ». Foto's over onze activiteit verschenen in voornoemd blad van 12 en van 20-7-1973, alsook in *Het Nieuwsblad* van 20-7-1973.

Onze eerste kantwerkstersmesdag vierden wij op 28-1-1973.

Tijdens de Gentse Feesten namen wij op 17-7-1973 bezit van de nieuwe tentoonstellingszaal en op de algemene aanvraag om de lessen verder in dit stemmig kader te laten plaatshebben werd vanwege de Beheercommissie van het Museum graag ingegaan. De demonstraties, er waren er 222 in totaal, van onze enthousiaste klubleden, die om de beurt hun klovreugde kwamen uiten op de negen achtereenvolgende dagen van de Gentse Feesten, kenden een reuzebelangstelling bij het bezoekende publiek. Iedere dag kwamen er nieuwe inschrijvingen.

Als toppunt van onze werking werd op vrijdag 12-10-1973 de tentoonstelling « Kantwerksters en kantwerk herleven — Levende volkskunst » geopend, dit ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van onze klub.

De televisieploeg was er op 21-10-1973 op bezoek. Met de TV-uitzending in *Zoeklicht* van 22-10-1973 kregen de kijkers een algemeen overzicht van onze werking en op 5-11-73 heeft B.R.T. 3 - Fokus-uitzending aan de luisteraars nog meer wetenswaardigheden over onze klub medegedeeld.

Op 23-10-1973 mochten wij ons verheugen over het bezoek van de Nationale Commissie van Kunstambachten, de gespecialiseerde afdeling « Kant en Kunstborduursel » van het Ministerie van Middenstand. Ook Mevr. Vinckier-Beveren en Mevr. Van Damme-Ketele, beiden specialisten op kantgebied, kwamen op bezoek.

In de bestuursvergadering van de Bond op 21-8-1973 werd de Hr. G. Weze als raadsman en rechtstreekse vertegenwoordiger van onze klub aangesteld.

Volgende maand en in december 1973 hebben twee proefflessen plaats als start voor het nieuwe kursusjaar. Voor de proefflessen zijn niet minder dan 58 nieuwe aanvragen, 35 daarvan werden gedurende de Gentse Feesten genoteerd. Slechts een veertigtal aanvragen zullen kunnen worden ingewilligd.

5. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1972 tot september 1973, door Dr. R. Haeseryn, bibliothecaris.

De bibliotheekzittingen elke zondagochtend blijven een vaste traditie met een kern van vaste bezoekers en een groot aantal toevallige lezers.

Het aantal bezoekers bereikte in het voorbije werkingsjaar ruim 467 wat voor de 50 bezoekdagen een gemiddelde van ruim 9 eenheden betekent, met hoogtepunten telkens op de ruildagen de 4e zondag van de maand.

Aan zowat vijftig ingeschreven lezers van boeken en documenten werden in het voorbije jaar 612 boeken, tijdschriftnummers, clichés, foto's of bundels in leen gegeven, wat een verhoging betekent van 62 ten opzichte van vorig jaar. Onder de onderwerpen die regelmatig daarbij aan bod kwamen, vallen in het oog: algemene Volkskunde, Almanakken, Antiek, Geschiedenis van de Geneeskunde, Gent, Heiligenverering, Kantwerk en Kantwerksters, Mannekensbladen, Oude fotografische platen en Tijdschriften. De grote belangstelling ging ongetwijfeld naar de Volksliederen en de prentkaarten, wat te danken is aan de bezieling van enkele getrouwe bibliotheekbezoekers. Ook de Gentse wegwijzers werden druk geraadpleegd. Zij blijven nog steeds een rijke bron voor de kennis van het Gentse volksleven.

Het boekenbezit is opnieuw aangegroeid. Tot eind september 1973 konden we 548 nummers aan de bibliotheek toevoegen, waaronder enkele aanvullende tijdschriftencollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncorporeerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de leden bruikbaar is geworden. Onder de opgenomen werken signaleer ik speciaal de 5 verschenen delen van de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie (GNLE) en de jongste afleveringen van Woordenboek der Nederlandse Taal, een belangrijke bron ook voor de volkskunde.

In het voorbije jaar werden opnieuw een dertigtal bladzijden in het mededelingenblad opgenomen, met lijsten van de nieuwe aanwinsten in de vorm van een signalerende, bibliografische notitie en met aanduiding van de lemmata van de onderwerpen waaronder ze in de systematische catalogus voorkomen. Die lijsten geven een verantwoording van de belangrijkste aanwinsten en blijven een goede stimulans voor de bezoekers en boekenliefhebbers.

Naast boeken zijn de diverse collecties van de bibliotheek aanzienlijk aangegroeid door schenking en ruil van affiches, manuscripten, devotieprentjes, prentbriefkaarten (zowel wenskaarten als ansichtkaarten), foto's, menu's, programma's en grammofoonplaten. Het is met vreugde dat we de vele schenkers zowel particulieren als instellingen in alfabetische orde opsommen en danken voor hun waardevolle giften:

Mej. A. Begodt, de heren A. Bracke, F. Brossé, J. Clauwaert, ere-burgemeester E. Claeys, Mevr. Coryn-Pesant, de erven Creyf, de heren G. d'Alviella, M. Daem, De Caluwé, De Cloedt, de erven Prof. P. De Keyser, de heren F. De Moor, O. Depraet, G. Depuydt, Mej. M. J. De Smet, de Heer en Mevrouw J. De Vriendt-Mores, de heer A. De Wandel, Het Gemeentekrediet van België, de Gidsenbond van Oost-Vlaanderen, de heren F. Haantjes, Dr. R. Haeseryn en G. Hebbelynck, de Heemkring Lokeren, de heren M. Heins, A.G. Homblé, de erven G. Huylé, de Kon. Acad. voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, de Kon. Bibliotheek Brussel, de Kon. Commissie voor Monumenten en Landschappen te Brussel, de Kon. Musea Schone Kunsten te Antwerpen en te Brussel, de heer Lamont, Mevr. Martou, het Ministerie van Cultuur, Mevr. Miry, de heer J. Mulert, het Musée de la Vie Wallonne, Österreichischer Verein für Volkskunde, Dr. H. Pauwels, Mej. Pintelon, het Provinciaal Bestuur van Henegouwen en van Oost-Vlaanderen,

de heren D. Remue en Rieux, mevr. Roegiers, de heren Roelens, Rouquart, Schattemans, Mej. J. Somers, de heer N. Steels, Mej. Fl. Terryn, de Tiroler Kulturreferent, de Universitaire Stichting, de Vak- en Studiebibliotheek, de heren F. Van Bost, Mevr. Van Caeneghem, de heren G. Van Damme, R.E. Van Damme, R. Van der Linden, J. Van Effelterre, de erven R. Vankenhove, de heren G. Van Audenhove, G. Van Peteghem, M. Van Wesemael, A. Verbeke, G. Weze en E.Hr. J. Winnepeninck.

De bibliothecaris heeft zich vooral beziggehouden met het bibliografisch beschrijven van de boeken die op de planken komen, het groeperen per onderwerp van boeken voor de reserves en het indelen van de binnengekomen collecties.

Bij de organisatie van de bibliotheekzittingen op zondag werd de bibliothecaris geholpen door enkele welwillende leden, de heren G. Van Peteghem, M. Broeckhove en W. Haeseryn en de juffrouwen G. Bocklandt en L. Haeseryn.

Door de hulp van enkele schrijfkraften kunnen de fiches van de geïncorporeerde boeken regelmatig worden overgetikt en geklasseerd in de alfabetische en systematische catalogus en een keuze uit deze fiches op stencil worden gebracht ter opneming in het mededelingenblad.

De in het verslag over 1972 vermelde toegankelijke collecties, nl. de clichés uit Oostvlaamse Zanten en andere publikaties, de oudere toeristische folders, konden worden bijgehouden, doordat de nieuwe aanwinsten in het bestaande systeem gemakkelijk en snel kunnen worden verwerkt.

De grote collectie prentkaarten werd alweer druk geraadpleegd. Door een reeks schenkingen, door ruil en door het verwerken van nog heel wat kaarten uit de reserves kon die collectie aanzienlijk worden uitgebreid. Thans zijn er 40 kaartenbakjes met elk ongeveer 600 kaarten toegankelijk voor de onderzoekers. De eigenlijke ansichtkaarten zijn geografisch geklasseerd eerst per land, dan per gemeente, als er voldoende kaarten zijn, en bij de Gentse kaarten nog eens per plaatsnaam of per gebeurtenis b.v. Wereldtentoonstelling, Stoeten en Floraliën. De gelegenheidskaarten werden per onderwerp geklasseerd en die onderwerpen verder alfabetisch. Als onderwerpen signaleer ik b.v. Eerste Communie, Schilderijen, Kinderen, Uniformen, Verliefde paren, Humor, Sprookjes, Kerstdag, Nieuwjaar, Pasen, 1 April. Enkele kaarten over Nieuwjaar, 1 April en Pasen werden tijdelijk tentoongesteld in een toonkast in het Museum voor Volkskunde. Een aantal stereokaarten, dat zijn eigenlijk dubbele prentkaarten met het oog op het bekijken door een der voorlopers van de viewmasters, konden worden beschreven en verwerkt op afgeleide fiches, die in het kaartstelsel per onderwerp van de museumcollecties zijn opgenomen. Aldus zijn ook deze iconografische documenten toegankelijk geworden.

De Bond is ten zeerste erkentelijk voor alle medewerking en hulp bij het bruikbaar maken van de collecties en dankt inzonderheid Mevr. J. De Vriendt-Mores en Mej. G. Bocklandt.

Het leven van onze bibliotheek hangt af van de medewerking van de leden van Bond. Ik weet dat die medewerking, in de vorm van schenking, ruil of materiële hulp, ook in de toekomst even groot zal blijven.

Ik mag besluiten met de constatacie dat de bibliotheek een vaste waarde is geworden in het leven van de Bond en dat ze haar taak nl. de leden bij hun volkskundige arbeid of belangstelling wetenschappelijk dienstbaar te zijn, nog steeds naar behoren vervult.

5. Activiteit van het Museum voor Volkskunde van oktober 1972 tot en met september 1973 door Dr. R. Haeseryn, conservator.

Een van de belangrijkste taken van het dagelijks bestuur van het museum en van de Beheercommissie voor het Museum voor Volkskunde bestaat erin door volgehouden informatie en propaganda het Gentse museum ruimer bekend te maken. De tweekleurige, geïllustreerde, Nederlandse folder over het museum was daarvoor een goed middel. Ook

in het buitenland, waar de conservator ter gelegenheid van contacten met volkskundigen en museumdeskundigen het vouwblad mocht overhandigen, kende het een goed onthaal. Opnieuw werd deelgenomen aan de Gentse Jaarbeurs. Dit jaar was de stand gewijd aan het Verenigingsleven, een volkskundig thema bij uitstek. Een paar verenigingsvlaggen, diploma's en oude foto's en een reeks herinneringspenningen gaven een beperkt beeld van het leven van enkele professionele en ontspanningsverenigingen: vrijetijdsbesteding ook in vroeger dagen! Het actieve in de deelname aan de jaarbeurs bestond uit de mogelijkheid tot spelen op de makaronkast, wat een meer dan bevredigend succes kende.

Deze enkele vormen van volgehouden propaganda, samen met het feit dat meer en meer leden van onze Bond zich nauwer betrokken voelen bij de werking van het museum, één van de grote arbeidsvelden van de Bond, heeft zeker vruchten afgeworpen die we kunnen afezen aan het **bezoek** aan het museum, dat alweer tijdens de beschouwde periode is aangegroeid. Van oktober 1972 tot september 1973 bezochten 53.197 personen het museum, wat ten opzichte van de vorige gelijke periode 1851 bezoekers meer is. De **Gentse Feesten in het Museum**, trekken nog steeds vele belangstellenden. In de periode van 15 tot en met 23 juli 1973 had het museum 12.530 bezoekers (911 meer dan de vorige periode). De 56 poppenspelvertoningen door het Gentse Spelleke van de Folklore lokten 14.690 toeschouwers (926 meer dan vorig jaar). Het gezelschap speelde 15 nieuwe stukken, waarvan de titels luiden:

— De Jonkvrouw van Avignon	— De Gordel van de koningin
— Het stralend Oog	— Het Dingsken van ten Twaalven
— De minnestreel	— De bange Boeman
— Fhu Men Shu, Chinees sprookje	— Barend de Beer
— De verborgen sluis	— Het roze varkentje
— De witte Hinde	— De mooiprater
— Het geheimzinnige manneken	— De zwarte Dame
— De sluier van de Fee	

Het groepsbezoek aan het museum was opnieuw aanzienlijk. Het bezoek van 320 groepen werd geregistreerd waaronder heel wat buitenlandse o.m. de St.-Martha Huishoudschool uit Hulst; Rheinischer Damenklub uit München-Gladbach; les Compagnons du Voyage uit Fournis (Fr.); de Palace Wood CP School uit Maidstone Kent (Gr.Br.); de Technische Jongensschool uit Dordrecht.

Ook prominenten uit binnen- en buitenland bezochten het museum en tekenden het gastenboek, o.m. de kabinetsleden van Minister De Paep o.l.v. schepen R. Vandeweghe, collega's conservatoren uit Polen, Keulen, Arnhem, Griekenland en delegaties uit Kanawaza Japan, Zagreb, Stockholm.

Ten behoeve van de bezoekers werd ook de kleine Franse Gids uitgebreid en aangepast aan een recenter toestand van het museum.

* * *

Grotere activiteit in het museum en snelle aangroei van het patrimonium vereisen een ruimere en betere accommodatie. In de voorbije periode werd daaraan grote aandacht besteed en door de bevoegde diensten van het stadsbestuur, nl. de Dienst Monumentenzorg onder leiding van Ir. Baetslé en de Hr. Rob. Van Belle, hebben een grote inspanning geleverd om de inrichting van het museum te verbeteren en uit te breiden. De reservezolder in de rechterzijleugel van het museum werd ontruimd en compleet omgetoverd tot een prachtige tentoonstellingszolder met aangepaste toonkasten en goede verlichting. Het resultaat is prachtig en aldus wordt de tentoonstellingsoppervlakte van het museum aanzienlijk uitgebreid. Grote dank nogmaals aan de Stad Gent voor deze flinke realisatie.

Het reeds jarenoude plan tot installatie van centrale verwarming, kon dit jaar worden uitgevoerd, zodat we thans beschikken over een aangepaste verwarming in het gehele

gebouw, wat zeker deze winter door de bezoekers zal worden op prijs gesteld. Aan de leden van de Bond durven we dan vragen dit feit ruim bekend te maken.

De reservezolder in de voorvleugel van het Alijnshospies werd volledig ingericht met rekken en het dak werd aan de binnenkant bekleed met isolatiemateriaal. Aldus zullen de gecontroleerde reservevoorwerpen beter kunnen worden opgeborgen en toch voldoende toegankelijk blijven.

Deze uitbreiding van ons museum bracht natuurlijk de behoefte mee aan meer prestaties van de suppoosten. Het aantal medewerkers aan de bewaking, het onderhoud en de restauratie van het museumbezit diende te worden verhoogd.

* * *

De aangroei van het museum was groot. Hij gebeurde bijna uitsluitend door schenkingen van vele voorwerpen en documenten, waarover regelmatig verslag wordt uitgebracht in het Maandelijks Mededelingenblad van de Bond. Daarin worden de namen van de schenkers vermeld en een beknopte beschrijving opgenomen van de geschonken realia en iconografica. Graag dank ik hier nogmaals de vele personen, leden en niet-leden, die aan het museum de getuigenissen van de tradities van onze voorouders en van onze tijdgenoten toevertrouwen. In een tijd van een overdreven jacht naar zogenaamd antiek, waardoor heel wat ontoegankelijk wordt voor onderzoek en studie, stellen zij door hun schenking aan het museum een belangrijke culturele daad: hun vroeger bezit wordt patrimonium van de gehele gemeenschap en bron voor de volkskundige wetenschap. Zij mogen ervan overtuigd zijn dat de waardering voor hun schenkingen ook ondermeer blijkt uit de wetenschappelijke behandeling van de voorwerpen en documenten, waardoor ze na eventuele herstelling of onderhoud toegankelijk worden voor raadpleging, onderzoek en studie.

Hoe verloopt die wetenschappelijke behandeling? De nieuw verworven musealia worden vooreerst chronologisch ingeschreven in het aanwinstenregister en krijgen daarin een inventarisnummer, dat op de voorwerpen wordt aangebracht. Van elk genummerd voorwerp wordt een inventariskaart opgemaakt, waarop het stuk of document zo nauwkeurig mogelijk wordt beschreven, vaak geschetst en soms gefotografeerd. Op elke opgemaakte inventariskaart worden op de keerzijde een aantal trefwoorden of lemmata aangebracht, die we vooral op de benamingen (in dialect en/of algemeen Nederlands), op de grondstof, op de eventuele datering die op het stuk voorkomt, op de eigennamen die erop staan, op de plaats van herkomst en op het gebruik of de volkskundige functie. Deze lemmata worden dan alle overgetikt op kleine fiches, die alfabetisch volgens de trefwoorden worden geklasseerd in een kaartsysteem. Aldus wordt het museumbezit inhoudelijk zoveel mogelijk ontsloten. In het kaartsysteem komen op die wijze b.v. alle speelgoed, alle gedateerde stukken, alle lettercombinaties die op de voorwerpen voorkomen, alle keukengerei, alle tinnen voorwerpen, enz. enz. bij elkaar te staan. Dit kaartsysteem staat ten dienste van alle personen die aan volkskundig onderzoek doen en maakt het mogelijk snel de plaats waar het zich in het museum bevindt te ontdekken. Het is uitgegroeid tot een bruikbaar en nuttig instrument.

De verwerking volgens de zoëven geschetste methode en de vloed van aanwinsten hebben tot gevolg dat de conservator alleen die activiteiten niet kan bijhouden. De in het vorig verslag vermelde werkcommissie heeft onder leiding van de conservator die taak op zich genomen. Tijdens een aantal werkvergaderingen konden dit jaar niet minder dan 345 museumreeksen (zowat 500 stukken) worden behandeld en daarnaast werden een hele reeks vroeger inventariskaarten gelammaliseerd. We betuigen hierbij onze grote dank aan Mevr. R. De Vriendt-Mores, Mej. N. Ouvrein, Mej. G. Bocklandt, Mevr. Langer-aert-Seeuws en Mevr. Van Caenghem, de heren J. Pieters, G. Van Peteghem, M. Heins, G. Rouquart, M. Daem en A. Vanden Bulcke die geregeld aan de werkcommissie deelnemen. Op die wijze doet onze Bond aan volgehouden kadervorming en werkt hij mee aan

de zgn. voortdurende vorming. We doen een beroep op alle leden, die daarvoor belangstelling en tijd hebben, ook hieraan mee te werken. Mevr. R. De Vriendt houdt geregeld de beschrijving van de nieuw verworven penningen bij, waarvoor een gelijkaardig kaartstelsel als bij de andere musealia bestaat. Penningen dienden apart te worden behandeld omdat het formaat meestal zeer klein is; het zijn zgn. micromusealia, die vaak moeilijk te nummeren zijn. We danken IMOV voor het zorgen voor aanschouwelijk materiaal in onze bakkerij in de vorm van brood. De Hr. G. Hebbelynck zorgde ook dit jaar voor de vernieuwing van de toonkast met foto's van Gentse stadsgezichten.

Een probleem blijft het onderbrengen van omvangrijke stukken, zodat we soms genoodzaakt zijn schenkingen in die zin niet te aanvaarden, omdat ze niet verantwoord kunnen worden bewaard.

* * *

Het voorbije jaar werd de cyclus van tijdelijke tentoonstellingen, zo belangrijk voor de uitstraling van het museum, voortgezet. Volgende exposities kenden een meer dan bevredigend succes :

- van 28 oktober tot 30 november 1972 de jubileumtentoonstelling « 50 JAAR HET GENTSE PIERKE EN 30 JAAR SPELLEKE VAN DE FOLKLORE » (1)
- Van 3 tot 15 december 1972 de tentoonstelling GENTSE HOEKJES EN TYPEN aan de hand van het werk van MARCEL DEVYNCK (2)
- Van 16 tot 31 december 1972 een groepstentoonstelling van de Gentse Kon. Mij. KUNST EN KENNIS met schilderwerk van de leden
- van 14 april tot 15 mei 1973 VOORWERPEN EN DOKUMENTEN UIT DE RESERVES en RECENTE AANWINSTEN VAN HET GENTSE MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE (3)
- van 14 juli tot 31 augustus 1973 als inwijding van de nieuwe tentoonstellingszolder, een dubbeltentoonstelling gewijd aan 1° GEBRUIKS- en SIERAARDEWERK en 2° MONUMENTENZORG TE GENT (4) georganiseerd in samenwerking met het Museum voor Oudheidkunde en Sierkunst te Kortrijk en de Dienst Monumentenzorg van de Stad Gent.

Aan elke tentoonstelling werd door de T.V. een kort beeld gewijd in het programma Zoeklicht. De pers besprak lovend de verscheidene exposities.

* * *

Ook dit jaar werd op het patrimonium van het museum een beroep gedaan door diverse verenigingen en instanties voor het aanvullen van tentoonstellingen buiten het eigenlijke

-
- (1) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN (VIII + 9 blz. in gedrukte kft met 5 ill.) met een historiek door G. Weze (uitg. Kon. Bond Ovl. Volkskundigen, Gent). Zie ook Oostvlaamse Zanten jg. 47 (1972) p. 199-201. Prijs : 40 F.
  - (2) Zie daarover M. BROECKHOVE, Kunstenaar Marcel DEVYNCK, Oostvlaamse Zanten jg. 48 (1973) p. 60-62.
  - (3) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN met een inleiding door G. WEZE « Het belang van reserves en schenkingen in het Museum voor Volkskunde te Gent » (12 gestencilde blz. in gedrukte kft met 1 ill.) Uitg. Kon. Bond Ovl. Volkskundigen, Gent 1973. Prijs : 30 F.
  - (4) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN met een inleiding door de Hr. G. WEZE « Monumentenzorg in Gent vanuit volkskundig standpunt » (18 gestencilde blz. in gedrukte kft met 8 ill.). Uitg. Kon. Bond Ovl. Volkskundigen, Gent 1973. Prijs : 40 F.

museum en zelfs door particulieren om tijdelijk in een etalage een trekpleister te hebben. In de voorbije werkingsperiode werd als volgt meegewerkt aan manifestaties, tentoonstellingen en andere gebeurtenissen :

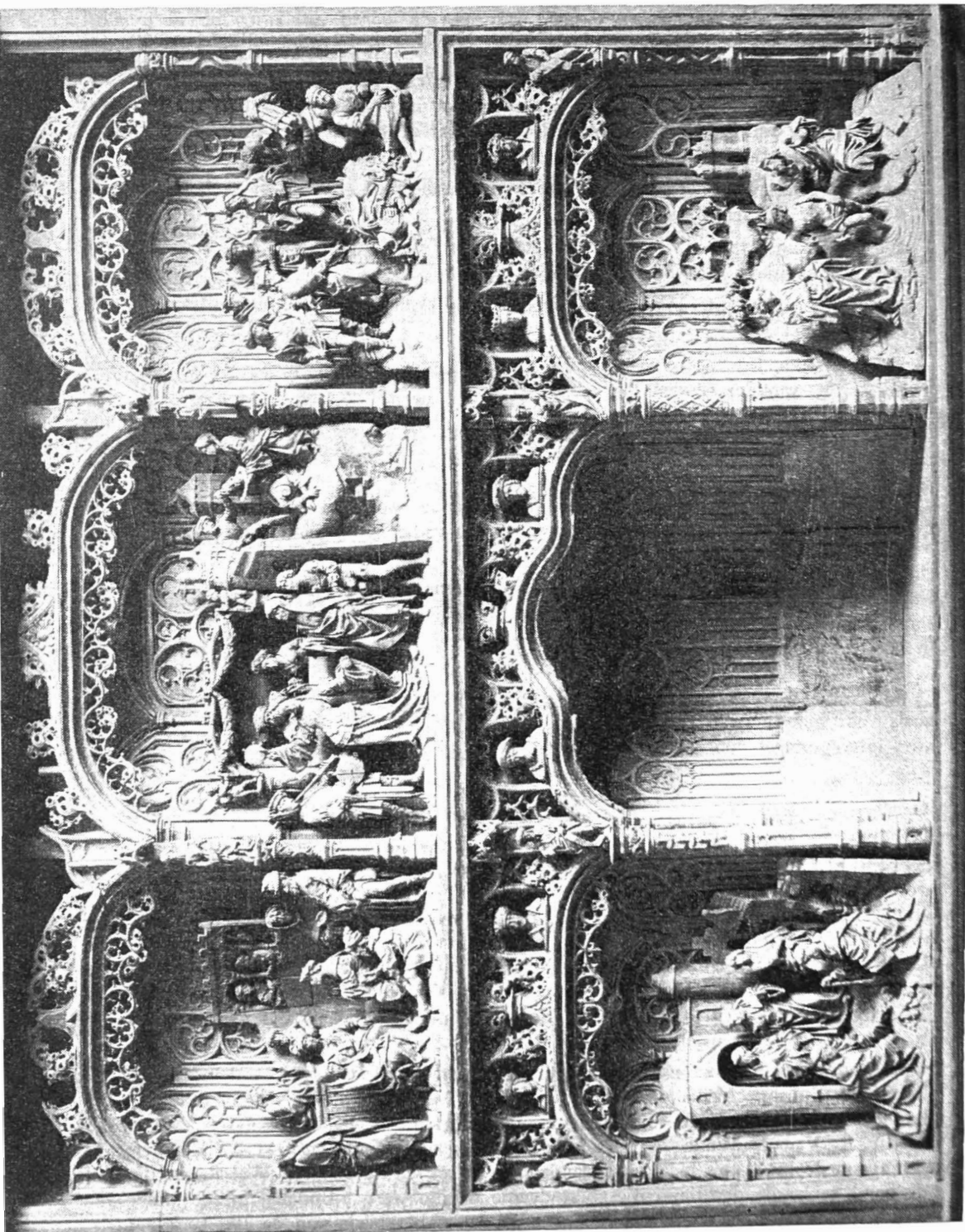
- aan het N.T.G. te Gent met herbergtafels, lijst « God ziet mij », een oude pop, een wandelwagentje, parasols, weegschaal als rekwisieten voor verscheidene toneelvoorstellingen (oktober '72, dec. '72).
- aan een feestzitting van de Covda St.-Theresia-Muide met een makaronkast (16 nov. '72)
- aan een studie van de Hr. Van der Linden met een reclameprent voor chicorei (28 dec. 1972)
- aan een rede van de Heer Schepen Moreeuw met acht grote 19e-eeuwse menukaarten op een feestzitting van restauranthouders te Gent (19 jan. 1973)
- met vier foto's over het Museum voor Volkskunde voor een artikel in het tijdschrift « Elle » uit Brussel (maart 1973)
- aan de Vlaamse televisie te Brussel met paander, mosterdtonnetje, melkbus, eiermand en blikken viskorf voor diverse opnamen (maart '73)
- aan een feestzitting te Wondelgem met twee blikken korven «krakamandels en harde eieren » (mei 1973)
- aan een studiedag voor psychologisch speelgoed met oud speelgoed, voorgesteld door de Hr. R. van der Linden (april 1973)
- aan de tentoonstelling Schilders te Bachte-Maria-Lerne van juni tot 8 juli 1973 met een pentekening van Armand Heins « Hoeve te Lerne », georganiseerd ter gelegenheid van 150 jaar Bachte-Maria-Lerne
- aan een volkskundige etalage tijdens de feesten Muidepoort van 9 tot 11 september 1973 van de Hr. L. Steyaert uit Gent met versierde pijpen en beeldjes van Gentse typen. 1973
- aan de tentoonstelling Poppenspel en Marionetten te Nijmegen (Nederland) georganiseerd van 13 sept. tot 1 okt. '73 door Frater Bossaert, Open Atelier Westerhelling, met marionettendecors en documenten van de Spellekes van de Muide en van de Folklore.

Het Museum werd dit jaar opnieuw gebruikt als decor en kader voor televisieopnamen zoals voor het 3e deel van de Literaire Wandelingen door Vlaanderen over Gent, en voor fotoreportages door studenten van het RITC te Brussel en IMOV te Gent.

* * *

Een laatste aspect van de wetenschappelijke bedrijvigheid van het museum mogen we noemen het deelnemen aan het wetenschappelijk verkeer. Aan een hele reeks vorsers werd op hun aanvraag wetenschappelijke informatie verstrekt over onze collecties of volkskundig advies verstrekt, o.m. aan het Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de 2e Wereldoorlog te Brussel, aan het Kölnisches Stadtmuseum, aan Mevr. Christ. Leonard uit Antwerpen, aan Mej. Neukermans ten behoeve van een studie over het museumwezen in Oost-Vlaanderen, aan Prof. Dr. G. Heilfurth uit Marburg/Lahn, aan Miss Jane Preger White Chapel Art Gallery London, aan de afdeling Laarne van VTB-VAB voor een tentoonstelling Schatten op Zolder (1-3 okt. 1972).

Collecties van ons museum werden bestudeerd en verwerkt in drie verhandelingen van licentiaten Kunstgeschiedenis van RUGent : Mej. Mieke Verbeeck, die mannekenbladen bestudeerde voor haar werk « De kinderprenten met kinderspelen in Vlaanderen verspreid », de Hr. R. Van de Walle, die enkele ex-voto's bij zijn studie getiteld « Bijdrage tot de studie van de Ex-Voto's in West-Vlaanderen » betrok en de Hr. W. Walscharts, die met de hand gekleurde devotieprentjes bestudeerde in zijn werk « Bijdrage tot de studie van .devotieprenten van het einde van de 16e eeuw tot het begin van de 19e eeuw ».

Heme,veerdegem = Retabel van Sint-Jan de Doper Cliché : Fed. Toerisme O.V.L.

De conservator onderhield buitenlandse contacten met enkele volkskundige en cultuur-historische musea en nam als afgevaardigde van het museum deel aan wetenschappelijke bijeenkomsten. In de behandelde werkingsperiode nam hij deel :

- aan de Volkskundedag « Visserij en Volksleven » op 30 september 1972 in het Museum voor de Nederlandse Zeevisserij te Vlaardingen (Ndl.);
- aan het Symposium Volkskundliches in Kulturhistorischen Museen te Frankfurt/Main van 4 tot 6 april 1973, georganiseerd in het nieuwe Historisches Museum der Stadt Frankfurt;
- bestudeerde hij op 25 mei 1973 de collecties volkskundige grafiek in het nieuwe Musée des Arts et Traditions populaires te Parijs, evenals de aldaar ontworpen Galerie d'Etudes;
- nam hij deel aan het 17e Duitse Volkskundecongres van 1 tot 7 oktober 1973 te Hamburg en bestudeerde de aldaar bestaande vermaarde Musea, nl. het Hamburgisches Museum für Geschichte und Altertumkunde en het Altonaer Museum in Hamburg-Norddeutsches Landesmuseum.

Deze buitenlandse contacten leidden o.m. tot het ruilen van de wederzijdse publikaties. Het museum heeft thans ruilbetrekkingen met acht musea of instellingen met volkskundige belangstelling.

* * *

Hier past een uitdrukkelijk woord van dank aan alle toegewijde en enthousiaste medewerkers in het museum, met name het volledige museumpersoneel en de voorzitter en leden van de Beheercommissie voor het Museum. Tot slot doe ik een oproep tot alle leden van de Bond om bij te dragen tot de verdere uitbouw van hun museum voor Volkskunde.

6. Bedrijvigheid van de Commissie voor Feesten en Reizen, door de Heer Gustaaf Weze, voorzitter van de Commissie.

De bondsreis van 6-5-1973 was gepland naar Damme, Brugge en Oostende. Te Damme werd het in 1299 gestichte Sint-Janshospitaal bezocht, alwaar een schat aan schilderijen, aardewerk, oude beelden en mooi kantwerk werd bewonderd. 's Middags kwam Brugge aan de beurt met een bezoek aan de kanttentoonstelling « De Kant herleeft », speciaal ten attentie van de kantwerksters van onze Kantwerkstersklub Sint-Katelijne. We mochten er fier op gaan dat aldaar werk was te zien, van onze eerste lesgeefster Mevrouw L. Van Dijk vervaardigd in het Sint-Godelieve Instituut. Een bezoek aan Oostende bracht de ontspanning.

12-8-1973 stond in het teken van het Jaar der Abdijen en de Begijnhoven. Te Dendermonde werd de Sint-Pieter- en Paulusabdij bezocht onder de leiding van Dom Gregorius. In het begijnhof aldaar werden we door Grootjuffer De Brye ontvangen. 's Middags verwijlden we in de abdij van Grimbergen met een rondgeleide door een Norbertijner monnik. Als ontspanning werd Waarbeke aangedaan met een bezoek aan de dierentuin van Pastoor De Wolf.

Bij de derde bondsreis op 16-9-1973 kwam weer een begijnhofbezoek, nl. « De Wijngaard » te Brugge, aan de beurt, waar de E.Z. Benediktinessen het kloosterleven en de geest van het begijnhof in ere houden. De hoogmis, met Gregoriaanse gezangen opgeluisterd, werd bijgewoond en een bezoek aan het klooster, het museum en de kerk gebracht. Nadien werd de Kantschool in de Balstraat bezocht alwaar we door E.Z. Roberta en Mevr. Van Damme-Ketele werden ontvangen. Het Museum voor Volkskunde van Brugge, in dezelfde Balstraat, kwam eveneens aan de beurt waar we van konservator Drs. W.P. Dezutter het een en ander over de projekten van uitbreiding vernamen. Met een opont-houd te Knokke bij Moeder Sieska werd de dag besloten.

De vierde bondsreis op 14-10-1973, behelsde in feite een colloquium ingericht in samenwerking met het Davidsfonds, het Vermeylenfonds en Willemfonds van Geraardsbergen.

Het ging over retabels, ensembles van houtsnijkunst waarbij in een beperkte ruimte tafere-
len, personages en meubilair samengebracht zijn. Te Zottegem werden we in het Egmont-
kasteel verwelkomt door door de Heer en Mevrouw R. van der Linden en vergast op koffie.
Na een rondgang van de aldaar ingerichte tentoonstelling van oude muziekinstrumenten
brachten we een bezoek aan de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek (Roosdaal) alwaar
Burgemeester Karel Van Cauwelaert over het retabel, gewijd aan de geboorte van Sint-Jan,
en Dr. Mireille Madou over de er in voorkomende kledij ons uitleg verstrekken. Te Ninove,
in de zaal Central, konden we de film « Istud faciebatur in Bruxella », een dokument over
Vlaamse retabels in Zweden bewonderen. 's Middags in de kerk van Hemelveerdegem
(Geraardsbergen) werd het retabel over het leven van Sint-Jan De Doper belicht door
Mevr. Tulleken (beeldhouwkunst), Dr. Mireille Madou (kledij), Willy Vanderpoorten
(heraldiek), en Lic. Renaat van der Linden (Sint-Jan als beschermheilige en de eenhands-
fluit en trommel). Fluit en trommel kregen de aandacht door het optreden van een trom-
melaar, fluitspeler en nar uit Mater en trommelaar en fluitspeler uit Ronse, dit in verband
met de dans van Salome afgebeeld in het retabel (zie afb.). De terugreis ging over
Oudenaarde.

Wat de feestelijkheden gedurende de Gentse Feesten 1973 in het Museum voor Volks-
kunde betreft kunnen we vermelden dat de attractie van het draaien van pijpen voor doc-
delzakken door Victor Neirinckx uit Halle en de demonstratie van de talrijke kantwerk-
sters van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne zeer veel bijval genoten. De vogelpik- en
teerlingbakwedstrijden en de poppenspelvertoningen kenden een groot sukses. Aan de
nocturnes die ondanks het niet al te gunstig weer zeer talrijk werden bijgewoond was een
schaduwzijde verbonden. Ondanks onze goede wil waren we er niet ingelukt een buiten-
landse dansgroep te kontakteren. Die werd vervangen door twee dansgroepen van eigen bo-
dem, nl. « Dulle Griet » uit Gent en « De Sterreman » uit Serskamp die onze eigen kleu-
ren hoog hebben gehouden.

7. Verkiezing en aanstelling van bestuursleden.

Mej. Hilda Depoorter en de HH. Edmond Boonen, Marcel Daem, Lode Hoste, Jules
Pieters, Gaston Van Peteghem en Gustaaf Weze, uittredend en herkiesbaar, worden her-
kozen. De Hr. A.G. Homblé wordt als nieuw bestuurslid verkozen.

8. Rondvraag.

1. De Hr. Roekeloos stelt voor om in onze voordrachtencyclus spreekbeurten in te scha-
kelen die handelen over het volksleven uit de verschillende arrondissementen, dit ten
einde een vergelijking te kunnen maken van de verschillende volkskundige gebruiken.
2. De Hr. Hoste deelt mee dat hij van het Museum van de Bijloke de toezegging heeft
gekregen dat de oude drukpers van de Gazette van Gent terug in het patrimonium van
het Museum voor Volkskunde mag worden geïntegreerd. Hij dringt er op aan dat de
pers uit het Gravensteen wordt weggehaald en geïnstalleerd wordt in de afdeling van
de drukkerij.

9. Huldiging van leden met minstens vijftientig jaar lidmaatschap.

In de middag waren daartoe talrijke getrouwen en sympatisanten opgekomen. In zijn toe-
spraak huldigde de voorzitter de gevierden die door hun trouw de leefbaarheid van de
Bond in stand houden.

Met een gepaste toelichting voor elk overhandigde hij hun een kunsthoutsnede uitge-
voerd door kunstenaar Michel Bracke. Ze brengt « De aloude legende van Hendrik
Alijn, 1354 » of de geschiedenis van het Alijnshospies, thans Museum voor Volkskunde,
in herinnering. De verschillende tafereelen worden door een gepast gedicht van de Hr. G.
Weze verduidelijkt.

Lang zeer lang geleden, nog uit de tijd toen d'uilen preekten
En de Leie hare vloei door Gent gekronkeld en gevonden had,
Is 't gebeurd in d'oude stede, dat min en vete er zich wreekten.
Nooit voordezen was geweten, dat schrikkelijker moord had plaatsgehad.

Manslag. In het voorportaal der kerke die Sint Jan was toegewijd.
Door jonge mannen, levensblijve stoere knapen, burgerszonen.
In de gilden van de volders en de wevers vooraanstaande opgeleid.
Zij wilden kozen, wilden minnen een en zelfde Gentse schone.

Simon Rijm, de snode dader, sloeg en moordde er Hendrik Alijn.
Deernis steeg van hoog tot laag in deze stede. Er rees haat.
Alom voelt men zich betrokken in de woeling en 't chagrijn.
En hoogsteigen, zeer gestreng, verscheen d'Heer Graaf en hield er raad.

Want voor dees gruwelijke schuld moest strenge boete volgen.
Banneling wordt Rijm. Verbeurd wordt land en goed t'en allenkant
De Graaf leidt met sterke hand 't gerecht en spreekt verbolgen :
Neem pelgrimstaf en biecht uw kwaad in 't verre heilig land.

Eeuwen gaan en eeuwen komen. Ook de tijd verzacht allengs de zede
Met zijn invloed op verstand en goede rede. Er komt rust en peis.
De haat behoort gelijk een oud verhaal tot 't wazig ver verleden.
Een verheven Godshuis aan de Leieboorden rijst als het bewijs.

De geschiedenis getuigt van 't vonnis, lang zo lang geleden.
Eeuwen zijn voorbij gegaan aan dit fel gebouw, het oud Alijns.
Veel leed werd hier geleend, maar zacht en trouw gebeden.
In eenzaamheid misschien, bij schemering en vroom gepeins.

Maar ook het heden baart in schoonheid of geweld zelfs grote daden.
Nu goed en gave van weleer veilig rusten in 't oude monument.
Het zijn paarden, het zijn schatten, 't is volkse werk met veel genaden.
Van ons Vlaanderenland, van het fiere, ja eeuwige jonge Gent.

Gustaaf Weze, 1973

Prof. Dr. J. Van Haver dankte in naam van de gevierden het Bestuur voor de blijk van erkentelijkheid ten opzichte van de getrouwste leden.

Na een gezellig samenzijn eindigde de geslaagde jaarlijkse statutaire vergadering in de beste stemming.

M. BROECKHOVE

AANDACHT

Wij vestigen de aandacht er op dat door de rationalisatie het postrekening-
nummer van de Bond thans 000-0096946-43 is geworden i.p.v. 969.46.

Vijf jaar Kantwerkstersklub Sint - Katelijne in het Gentse Museum voor Volkskunde

Op 12 oktober 1973 werd de aktiviteit van vijf jaar kantwerkstersklub van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen gevierd met een tentoonstelling en een huldezitting waarop de Heer G. WEZE, voorzitter van de Beheerkommissie van het Gentse Museum voor Volkskunde, volgende feestrede hield :

DE TOEKOMST VAN HET KANTKLOSSEN LIGT IN DE OVERLEVERING

Klinkt het niet verwaand als wij de bazuinen welluidend steken over de vijf jaar aktiviteit van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen ? Wat hebben die vijf jaar te betekenen voor een volkskunst waarvan men niet eens de juiste hoge ouderdom noch de wel bepaalde plaats van herkomst kan bepalen ? Wat betekent een eerste kantwerksterslustrum ten opzichte van de ontzaglijke kantwerkprestatie door de eeuwen heen ? Hebben de vijf jaren kantwerken van onze klubleden in 1973 nog wel betekenis in het licht van wat door hun illustere voorgangsters werd gepresteerd, veelal in omstandigheden van ellendig werken voor een snede brood die steeds "droog" bleef, ja zo ontzettend droog dat de eeuwenoude kantwerkkultuur eraan dreigde ten onder te gaan.

Doch sedert die tijd en het jaar 1973, dat de totale teloorgang wil beletten, zijn de levensvoorwaarden heel wat veranderd. Dat de belangstelling voor het kantwerk er vandaag nog is, werd in het Gentse Museum voor Volkskunde bewezen toen in het jaar 1966 door ons getrouw bondslid, wijlen de Heer Edmond ROBIETTE, een kantwerker bij uitstek, een voordracht werd gehouden onder de titel "EEN EN ANDER OVER KANTWERK". Van dan af was als het ware de draad terug opgenomen. Inderdaad twee jaar later, in 1968, kwam er in het Gentse Museum voor Volkskunde een bescheiden tentoonstelling tot stand onder het motto "KANTWERKEN ALS LIEFHEBBERIJ". Dat was meteen de formule die enkele damesbondsleden zo aansprak, dat men zich afvroeg « Kan in het Gentse Museum voor Volkskunde het kantwerken opnieuw worden geleerd? ».

De wagen ging dan vlug aan het rollen. In oktober 1968 had een vergadering plaats met een viertal dames waarvan enkel Mevrouw MIRY een ervaren kantwerker was, met daarbij vanzelfsprekend de Heer ROBIETTE en met ondergetekende als vertegenwoordiger van de Bond. Het Bestuur van de Bond keurde in november 1968 het initiatief met enthousiasme goed en op 19 december 1968 had in het Museum een eerste kantwerkstersvergadering plaats met Mevrouw MIRY en de Heer E. ROBIETTE als lesgevers. Het materiaal bestond uit oude kantkussens en -klosjes uitgediept uit de reserves van ons Museum voor Volkskunde. Het was een bescheiden begin, doch met grote groeikracht, gezien van meet af aan een startsein was gegeven om het kantwerk en de kantwerksters te doen herleven, nu niet zoals weleer "om den brode" maar als "vrijtijdsbesteding" in de hedendaagse levensomstandigheden.

De kantwerkstersklub had bijval, een bijval die bezorgdheid meebracht, want in de maand maart 1969 telde de klub reeds 32 leden, nog steeds voor onze twee leermeesters. Het materiaal uit het Museum was lang niet meer toereikend.

Datzelfde jaar kon de kantwerkstersklub er zich rekenschap van geven wat de zin van het volksgezegde "Het is de gang van het leven" was. Op 27-8-1969 trof ons het overlijden van de toen tachtigjarige Heer E. ROBIETTE, onze biezonderste steun. Een moeilijke periode brak aan voor de pas gestichte kantwerkstersklub. De steun van de Bond, één lesgeefster Mevrouw MIRY en tweëndertig ijverige leerlingen bleven over.

Afb. 1. — De Heer E. Robiette nog aan het klossen op 79-jarige ouderdom.

Het was toen dat wij mochten ondervinden dat er in de ongeveer acht maanden van zijn bestaan in de klub iets werd gepresteerd dat als een helder lichtpunt werd ervaren. De goede moed, zo broodnodig van bij het begin, was vastgeankerd en een paar klubleden waren reeds zo ver gevorderd dat zij Mevrouw MIRY konden bijstaan... "de schone gang van het leven!" Het was na de inzinking een vreugdevolle en bemoedigende constatacie de zin voor overleving van het aangevangen werk te mogen beleven.

Mevrouw VAN DIJK en Mejuffrouw PINTELON die zich middelerwijl te Brugge, de kantstede met wereldfaam, hadden vervolmaakt, kwamen de rij van lesgeefsters aanvullen. De faam van de klub groeide en alras kwamen ook mevrouwen DE SCHRIJVER en BAETENS, die vroeger het kantwerken hadden beoefend en

wier belangstelling was opgewekt door de werking van de klub, hun goede diensten aanbieden. Ook kwamen stilaan meer orde en doorzicht in de methode voor het lesgeven, problemen die werden uitgewerkt en opgelost naarmate de ondervinding groeide. Vandaar ook het totstandkomen van de kursusboeken met technische tekeningen die het aanleren van het kantwerken uitermate zullen bevorderen.

Afb. 2. — Een van de uitstalkasten met werkjes van de klubleden en de kursusboeken

Foto : A. Vermeulen, Gent.

In 1971 verscheen een eerste kursus over stropkant⁽¹⁾ en in 1973 een verbeterde uitgave ervan "1e jaar stropkant", samen met nog twee andere "2e jaar stropkant" en "1e jaar Cluny"⁽²⁾. Inderdaad voor het ogenblik zijn er drie leerjaren waarvan de lessen op drie zondagochtenden van elke maand worden gegeven, de vakantieperiode uitgezonderd, waar dan alleen vrije oefenstunden worden georganiseerd.

Wij ondervonden ook dat bij al die kantwerkactiviteit het materieel van uitzonderlijk belang was. Samen met de teloorgang van het kantwerken waren ook het materieel om het te vervaardigen, zoals kantkussens, klosjes en vooral het materiaal, het vlaggaren, verdwenen, een tekort dat ten zeerste de vlotte opgang van de klub bemoeilijkte.

(1) KURSUS VAN STROPKANT, Samengesteld door de leden van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne, Uitg. Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, gowwdag 1971 (kursus voor 1972)

(2) KURSUS STROPKANT, 1e LEERJAAR, tweede uitgave, vermeerderd met technische tekeningen, Uitg. Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 1973.

KURSUS STROPKANT, 2e LEERJAAR, Uitg. van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 1973.

KURSUS CLUNY, 1e LEERJAAR, Uitg. van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 1973

Doch dank zij de goede vrienden die het Gentse Museum voor Volkskunde telt, kwamen we er stilaan toe al deze behoeften aan onze klubleden ter hand te stellen. Hiermee bedoelen we in het bijzonder het Hoger Rijksinstituut voor Textiel en Kunststoffen, de Stedelijke Textielschool Henry Story en de School voor Buitengewoon Beroepsopleiding, alle uit Gent. Hoezeer we het op prijs stellen en waardeeren dat deze instellingen bereid worden gevonden om met hun wetenschappelijk werk, ook kulturele inzichten daadwerkelijk te steunen, willen we hier dankbaar vermelden.

Wat het vlasgaren betreft dient dringend een vlottere oplossing te worden gevonden, een oplossing die elkeen ten goede zou komen aangezien men over het gehele land het kantwerken wil doen herleven. Uit een onderzoek blijkt dat geen enkele spinnerij nog vlasgaren produceert dienstig voor elk soort van kant. Een paar nummers wordt hier of daar nog vervaardigd, doch bijlange niet voldoende. Het is onze overtuiging dat overal waar getracht wordt de belangstelling voor het kantwerken op te wekken, hetzelfde probleem van aanschaffing van het materiaal rijst. Het komt erop aan dat naast de kulturele ijver voor het kantwerken er ook zou bewezen worden dat er economisch iets inzit voor diegenen die uitgerust zijn om het materiaal te vervaardigen, d.w.z. de vraag zou zo groot moeten worden dat de nijverheid erin gelooft dat op een voldoende afname te rekenen valt. Die waarborg kan voor een groot deel worden geleverd door onderling begrip van de onderscheiden kantmilieus om de noden samen op te lossen.

De Kantwerkstersklub Sint-Katelijne mag zijn vreugde uitspreken over de goede verstandhouding met de kantstede Brugge, alwaar we steeds goed worden ontvangen en waar verschillende problemen reeds gezamenlijk werden aangepakt. We drukken de hoop uit dat de goede verstandhouding er moge toe leiden om tastbare resultaten te bereiken ten voordele van de goede werking van de onderscheiden kantcentra.

Deze korte beschouwing bij het vijfjarig bestaan van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne wil het bewijs leveren dat het bij deze viering niet in de eerste plaats gaat om prestaties te laten bewonderen, doch om aan te tonen dat we op de goede weg zijn om de teloorgang van het kantwerken in onze stad weg te werken. Het gaat ook om de moed en de volharding van onze leden aan te tonen, evenals de wil om daar waar er moeilijkheden zijn, in de schoot van onze Bond met geduld en met volharding op te lossen.

De kenspreuk van de Sint-Katelijneklub "In vriendschap en dienstbetoon" die de eerste en enige regel is van ons reglement, zal indien ze wordt nageleefd de voortzetting van een volkskunst te Gent voor gevolg hebben. Samen met vijf jaar eigen werking dienen we hulde te brengen aan diegenen waarover we hebben gezegd dat zij onze illustere voorgangers zijn en die zo dikwijls als de minsten onder onze bevolking hun deel in het leven hadden, met name de Blauwe Meisjes of weeskinderen te Gent. Zij, die onder de hoede van de Eerwaarde Zusters van O.-L.-Vrouw-Visitatie kantwerk hebben weten te vervaardigen dat zo uitzonderlijk was dat het ons Vorstenhuis en nog menig ander koninghuis in Europa heeft bekoord. We noemen

hier met eerbied de Gentse kant waarvan de officiële benaming luidt "la dentelle de Gand à réseau varié", zoals het in de oktroyaanvraag staat.

Over deze geschiedenis heeft de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen gemeend een bijdrage te moeten leveren, een bijdrage die tot stand is gekomen na het bewonderen van een tentoonstelling "300 jaar Visitatie" die op 28 en 29 april 1973 in het klooster van de Kongregatie van O.-L.-Vrouw-Visitatie in de Gentstraat te Sint-Amandsberg plaats had en waarop velen voor het eerst de Gentse kant hebben gezien. Onze algemene sekretaris, de heer Maurits BROECKHOVE nam de taak op zich en van zijn hand zag een werk het licht met als titel DE GENTSE KANT⁽³⁾.

Samen met onze oprechte waardering voor de uitvinding van E. Zuster Marie Joseph, de kinderen van de Sint-Jozefschool en de Blauwe Meisjes destijds, gaat onze dank vandaag naar de E. Zusters van O.-L.-Vrouw-Visitatie van het klooster te Sint-Amandsberg, de onderwijsinrichtingen in de Onderstraat en de Coupure te Gent die ons bereidwillig alles hebben in bruikleen gegeven wat nodig was om het tweede luik van de tentoonstelling mogelijk te maken. Wij vragen dan ook de E. Zusters het werk van de Hr. Broeckhove over de Gentse kant en de Kataloog⁽⁴⁾ van deze tentoonstelling als een huldeblijk voor het gulhartig onthaal en de spontane medewerking te willen aanvaarden.

De geschiedenis van de Gentse kant gaf ons ook tevens de titel voor deze feestrede waarmee wij U allen mogen begroeten "DE TOEKOMST VAN HET KANTKLOSSEN LIGT IN DE OVERLEVERING", want toen ongeveer honderd-dertig jaar geleden E. Zuster Marie Joseph in de bloei van haar leven overleed, is geleidelijk na een periode van een tiental jaren het einde van de uitvinding gekomen. De tijd om het aan anderen mee te delen had zij niet. Toen bij het begin van onze stichting ons de Heer ROBIETTE ontviel, kenden wij ook de bedreiging van de ondergang. Daarom zal onze bijzondere aandacht dan ook gaan naar onze jeugdige kantwerksters en met enige fierheid mag de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne de oude Vlaamse spreuk bewaarheid zien "Woorden wekken, voorbeelden trekken". Het is door het voorbeeld dat onze klub op een schare jeugdige kantwerksters trots mag zijn. Aan hen willen wij zeggen dat zij van het eerste uur reeds een taak hebben voor onze klub, nl. de taak van overlevering in hun eigen jeugdige vriendenkring, een taak van samenwerking met de andere leden en dit in de mate dat hun mogelijkheden en hun vrije tijd het toelaten. In deze geest willen wij de aangevangen taak voortzetten.

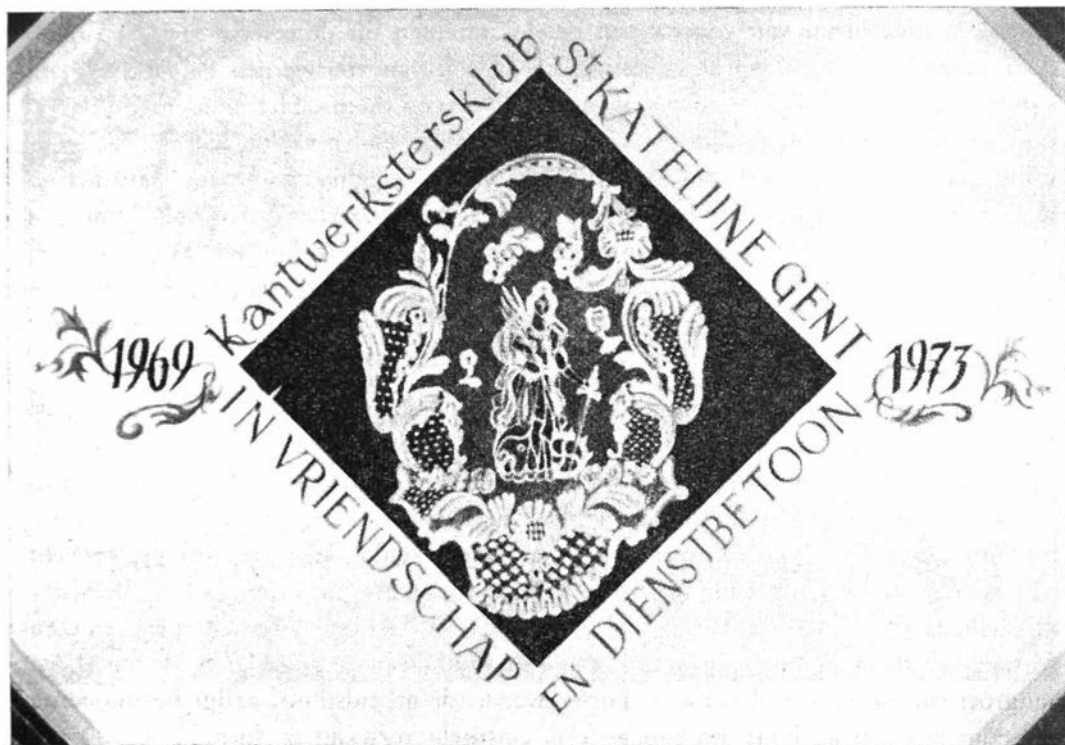
---

(3) BROECKHOVE M., DE GENTSE KANT, met uitleg door door Mevr. L. VAN DIJK-VAN HOOREN, uitgave XXXIV van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, Gent 1973, 36 blz., 12 ill. Prijs : 105 F.

(4) Katalogus van de tentoonstelling KANTWERKSTERS EN KANTWERK HERLEVEN! — LEVENDE VOLKSKUNST door M. BROECKHOVE met Feestrede door G. WEZE "De toekomst van het kantklossen ligt in de overlevering" en een Ten Geleide door Lic. R. VAN DER LINDEN "De Gentse kant" (18 gestencilde blz. met 3 ill. in gedrukte kaft met 1 kleur ill.). Uitgave van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, Gent 1973. Prijs : 50 F.

Nogmaals willen wij onze dank uitspreken tegenover zo velen die op allerlei gebied de kantwerkstersklub waarderen en steunen. Wij doen dit met onze eigen kenspreuk en in naam van onze tachtig klubleden " In vriendschap en dienstbetoon ".

Afb 3. — Middenmotief blazoen

Op perkamentachtig papier van 60 cm vierkant prijkt op een blauw veld een motief van de Gentse kant genomen uit een albe, zie afb. 5. Het bloemmotief werd vervangen door de patrones Sint-Katelijne van de klub. Rondom prijkt de naam van de klub en de kenspreuk " In vriendschap en dienstbetoon " met toevoeging van de jaartallen 1969 en 1973 zijnde respectievelijk het stichtings- en lustrumjaar.

Foto : A. Vermeulen, Gent

Aan de kunstenaar A. BRACKE werd gevraagd deze spreuk passend uit te beelden in de vorm van een klubblazoen, dat wij U vandaag kunnen voorstellen en dat de Raad van Beheer van de Bond plechtig overhandigt aan de kantwerkstersklub.

*
**

De bloei van de kantwerkstersklub werd ook aangetoond tijdens de maanden oktober en november 1973 door middel van een tentoonstelling onder het motto **KANTWERKSTERS EN KANTWERK HERLEVEN ! — Levende volkskunst.**

Dr. R. HAESERYN, konservator van het Museum voor Volkskunde, mocht als volgt de tentoonstelling voorstellen :

Alweer ervaar ik het als een eer u een tijdelijke tentoonstelling in ons Museum voor Volkskunde te mogen voorstellen. Het behoort tot de vele, hedendaagse taken van een museum naast b.v. het op sprekende wijze presenteren en instandhouden van het bestaande, tentoongestelde patrimonium, tijdelijke tentoonstellingen te organiseren niet alleen van voorwerpen en dokumenten uit de reserves, waarop daardoor nieuwe aandacht wordt gevestigd, maar ook van voorwerpen en dokumenten van buiten het huis, alle gegroepeerd rond een bepaald thema. Het houden van dergelijke tentoonstellingen moeten we zien in het ruime kader van de permanente vorming, die op het oog heeft ook de niet meer onderwijsgenietende mens voortdurend te vormen, bij te scholen en na te scholen. Onze bond van Oostvlaamse volkskundigen draagt op grond van zijn verenigingsdoel daar in grote mate toe bij. Het oprichten van een museum voor volkskunde en het organiseren van tentoonstellingen met volkskundig karakter staan uitdrukkelijk vermeld in artikel 3 van zijn statuten.

Het Museum voor Volkskunde te Gent is reeds vlug na de oprichting van de Bond in 1926 tot stand gekomen en werd in 1931 onder het beheer geplaatst van een speciale Beheercommissie voor het Museum, in de schoot van onze Bond, aangevuld met drie stedelijke afgevaardigden. In de loop van de jaren zijn de museumfuncties gegroeid en geëvolueerd en thans wordt ondermeer veel belang gehecht aan de rol van een museum bij precies die permanente vorming. In een museum moet thans iets actiefs gebeuren. De creativiteit, de scheppingsdrang, moet kunnen worden geuit in het licht van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Door de zo grote aangroei van de vrije tijd naast de korter wordende arbeidsduur, krijgt het moderne museum een unieke kans om aan actieve, culturele vorming te doen.

In dit geheel van ideeën zult u dan ook de titel van de tentoonstelling, die we vandaag openen, begrijpen : *Kantwerksters en Kantwerk herleven ! Levende volkskunst*. We prijzen ons zeer gelukkig dat ons Museum voor Volkskunde de zetel is van een bloeiende kantwerkclub, waarvan nu zijn eerste lustrum is verstreken. Het is daardoor mogelijk aan de bezoekers, op de dagen dat er gekantwerkt wordt, te laten ervaren dat het kantwerk met de traditionele technieken ook thans nog kan worden beoefend, ook door jongeren, iets wat wel zeer verheugend is. Daarom acht ik het van groot belang dat de oefenstunden steeds openbaar toegankelijk zijn en ook dat de hele duur van de tentoonstelling elke middag door minimum één kantwerkster wordt gespellewerkt. Daarvoor komen precies bezoekers speciaal naar het museum en de zichtbare activiteit heeft tot gevolg dat het begrip museum ontdaan wordt van de idee van iets uit het verleden, iets statisch of iets ouderwets. Ook de opvatting dat een volkskundig museum de tijd van arm Vlaanderen te opzichtig illustreert, kan aldus passend worden weerlegd.

Terecht mogen we bij de herleving van het kantwerk spreken van *levende volkskunst*. Het is m.i. de taak van de kantwerkclub in ons museum de oude technieken te doen herleven, daarmee oude patronen na te beelden en de oude motieven toe te passen en te verwerken tot nieuwe gehelen. Dat dient eens speciaal te worden beklemtoond, want het past volkomen in het raam van de activiteit van een museum

voor volkskunde. Het is een vererende opdracht voor de cursusleidsters dat dit aspect zo veel als mogelijk op het oog wordt gehouden.

afb. 4 : Een blik op de tijdelijke tentoonstelling over kantwerk in de speciale expositiezolder van het museum die tevens een van de leslokalen voor de kantwerksters is. Foto : A. Vermeulen, Gent

De huidige tentoonstelling in twee luiken toont dergelijke verwerking van motieven, ook in het verleden, aan. Het octrooi voor de Gentse kant zegt het immers uitdrukkelijk : *dentelle de Gand à réseau varié*, Gentse kant met afwisselende grond, dus een nieuwe combinatie van verschillende procédés.

De tentoonstelling wil een beeld ophangen van wat in vijf jaar werd gepresteerd in de club. U ziet het prille begin onder de bezielende leiding van de Heer E. Robiette. Een heer stond aan de aanvang van deze activiteit ! Wanneer maken opnieuw enkele mannelijke personen die de kantwerkkunst zelf gaan beoefenen, deel uit van de club ? U kunt op de tentoonstelling ook nagaan hoe de werkmethode werd verbeterd en rationeler uitgewerkt. Een belangrijke stap vooruit was het samenstellen van handboekjes met technische tekeningen. De tentoonstelling geeft voorts een relaas van enkele hoogtepunten van de club waarbij te vermelden vallen : het optreden op de jaarbeurs van Vlaanderen in 1970 met koninklijke belangstelling, de eerste kantwerkstersmesdag in januari 1973, het optreden van de kantwerksters op de binnenplaats van het museum tijdens de Gentse feesten 1972 en het in bezit nemen van de nieuwe tentoonstellingszolder door de kantwerksters in juli 1973.

Het tweede luik van de tentoonstelling, in een tweede zaal ondergebracht, is gewijd aan de geschiedenis van de Gentse kant in de schoot van de Congregatie

van O.-L.-Vrouw Visitatie te Gent. Een paar belangrijke stukken met specimina van de geotrooieerde Gentse kant vallen daar te bewonderen, ondermeer een albe met brede boord van Gentse kant zie afb. 5.

Zoals bij elke tentoonstelling doe ik een beroep op de aanwezigen om voor ons museum en voor deze expositie propaganda te maken in hun omgeving. Kom met vrienden en verwanten naar het museum, introduceer ze in de edele kantwerkkunst of wees hun gids door uitleg te verstrekken over de vele in het museum tentoongestelde voorwerpen en dokumenten.

Afb. 5 : Ensemble albe met Gentse kant

Tenslotte dank ik elkeen en inzonderheid de jongste leden van de kantwerkluklub die hebben bijgedragen tot de materiële totstandkoming van een tentoonstelling, die tot een hoogtepunt in de museumaktiviteit kan uitgroeien.

De tentoonstelling, waarop elke middag ten minste één kantklublid het spelwerken demonstreerde, kende een uitzonderlijk sukses.

G. WEZE en Dr. R. HAESERYN.

*
**

Volksverhalen uit Zuid-Oost-Vlaanderen

Voor een volksverhaal treden er immer twee elementen op de voorgrond: welk verhaal kun je optekenen, en wie vertelt het? Verhalen van spookdieren verneem je gemakkelijk, als geduld, sociale zin en wetenschapslust je drijven. Maar niet zo makkelijk, als vele liëden zich inbeelden. Doch op een keer hoor je een verhaal, dat raar en haast ongelooflijk klinkt: een hond gaat twintig kilometer ver een gestolen koe zoeken op een markt en brengt het dier terug naar de eigenaar. Een hond en een koe zijn nu eenmaal geen vrienden. En dan komt een leuke vocrwaarde: de koe moet nog op de markt zijn, d.i. "ze moet nog in de eerste hand zijn". En dan verneem je ook, dat een weerwolf binnen acht dagen van zijn term verlost is. Dat verdient ook de aandacht.

August Van Damme, een tachtigjarig man, woont in een net burgershuis bij dochter en schoonzoon⁽¹⁾. Hij spreekt uiterst rustig, als een filosoof die bezadigd naar zijn woorden zoekt. Zijn spreekritme bewijst, dat hij nadenkt en zelf plezier aan zijn verhaal beleeft. Hij is nochtans geen "vertellerstype". Hij boeit geen buurt, klein of groot. Hij vertelt alleen aan personen die in de vertrouwde atmosfeer van de familie leven. Zijn tematiek behelst geen uitvoerig repertorium. Hij dweept met zijn grootvader, Charlowie De Bleecker, die voor pastoor geleerd had, een bijbel had en met dat boek ontzettend veel vermocht. Toen de man op zijn sterfbed lag, eiste hij, dat zijn bijbel naast zijn bed verbrand werd en dat geschiedde ook. Anders konden er malheuren gebeuren met dat boek. August heeft de onderwerpen van zijn moeder en onkel Martien vernomen, menige keer, in het beperkt publiek van de familie en van de vertrouwelingen. Men beleeft er waarachtig de sfeer van de goede, oude tijd, de rust en de gulle gastvrijheid.

Van een hond die een gestolen koe weerbracht...

Bleecker⁽²⁾ had een hond en dat was een boerenhond, gelijk die van ons en gelijk alleman enen had. Maar Bleecker kon mee dienen hond al doen wat hij wildege, mee zijnen bijbel dan. In dien tijd werd er nogal veel gestolen, daar een keer een varksken, daar een keer een schaap. En 't kwam een keer een man bij Bleecker en hij zei:

(1) Sint-Goriksstraat, 18, 9620 Zottegem, ex-landman.

(2) De Bleecker Charlowie, grootvader van August Van Damme.

— *Bleecker, zei ie, Bleecker, kunde mij helpen? Mijn koe is gepakt, van de nacht.*

Hij begon ne keer wat te peinzen.

— *Op de markt te Ronse, zei hij. We zouden er kunnen naartoe gaan.*

Hij paktege zijnen bijbel en ontbond zijnen hond.

— *Teur, ga zoekt ne keer die beeste!* zei hij. *Als ze nog op de markt is, of niet verkocht is, zult ge ze weer hebben,* zei hij.

En den hond vertrok en hij heeft vaneigen tegen die mannen gevochten en hij kwam mee de koe naar huis, mee dat zeel in zijn muile. Ah ja. Een koe zal zo vanzelf niet mee nen hond meegaan, hé. Da moet een speciaal beeste geweest hên.

Al wat hij tegen dien hond commandeerdege, deed dien hond. Dien hond hee nog iets gehaald in de streek von Ounaarde, van Horebeke of zo. Mijn onkel Martien⁽³⁾ heeft da verteld, maar da weet ik niet meer.

En 't was een van Ounaarde allé, een marchand van kolen, kalk en zo al, en hij gaf voor den hond, als hij hem wildege verkopen, een wagonk kolen en een wagonk kalk. En de kinderen zouden dat aanvaard hebben.

— *Neen, zei Bleecker, mijnen hond 'n gaat niet weg.*

Als bode voor de boerin

En dien hond haaldege allerhande toeren uit. Zijn vrouw was van Everbeek en als hij zei :

— *Teur, ga om moeder naar Everbeek,*

dan trok dien hond er om en als 't avond was, kwam hij met zijn vrouw naar huis.

Een ploeg optillen om de richting te tonen. Een herkuul

Op de boterhoek woonden er hier drie sterke mannen. De kortwagens waren speciaal gemaakt voor hulder. Iemand van tegen hun deur had iets uitgestoken en de gendarmen kwamen vragen waar hij woonde en een van die mannen was bezig met de ploeg op de kouter. Hij maaktege zijn ploeg los en nam de staart vast en hief ze omhoog in de richting, waar de persoon woonde. Hij toondege hen de weg met de ploeg. Zo nen herkuul was dat.

De « term » van een weerwolf

Een weerwolf is een mens mee een berevel aan. En hij sprong op Colens van Ertegem. Colens was een wree sterke mens ook. En de weerwolf smet zijn poten op Colens zijn schouders. Maar Colens paktege de poten vast en hij droeg hem mee naar huis. En als hij thuis kwam, hem ontkleed. Dat vel afgedaan. Maar ze 'n hadden er geen kennis aan⁽⁴⁾. En ze zeggen in Colens zijnen thuis :

— *We gaan 't verbranden, dat vel. Den oven heten en we steken 't er in.*

En als 't hij mee 't vel in zijn handen stond om 't er in te steken, diene man wa^s daar.

(3) Onkel Martien, broer van moeder

(4) Kennen hem niet

— *Och, mens, zei hij, binnen acht dagen is mijnen tijd uit, is mijn' term uit.*
En 'k ga d'r van bij.

En hij sprak zo schone om dat vel weer 't hên.

— *Is 't waar?* zei hij, Colens.

— *Ja 't,* zei hij.

En hij heeft het hem weergegeven tuuns. Hij 'n heeft het niet verbrand.

Een kat maakt lawaai gelijk een vierduimer (5)

Mijn moeder en mijn moeders zusters maakten wanten (lederen handschoenen) en ze dregen die naar de plaatse (dorpsplaats) t' Oudenhove enne dat werd avond en Nonkel Martien zei, dat hij ze ging tegen gaan. En daar aan dien boom die verdonderd is, had hij hem weggestoken en

— *Daar kwam een kat bij mij,* zei hij. *Ik joeg ze weg en ze kwam weer bij mij.*
'k jaagde ze weer weg.

En die kat sprong altijd weer bij hem, maar ze dee hem niet.

— *Als ge 'n echte kat waart, ge 'n zoudt toch zo altijd niet bij mij niet komen,* zei hij.

En als hij dat woord gezeid had, sprong ze weg recht door een partij koren. 't Was percies alsof ze d'r mee nen vierduimer⁽⁵⁾ door reden. Zo 'n lawaai maaktege dat beest. Ge kunt u inbeelden, wat voor een spook dat moet geweest hên.

Kat lacht laveiers uit

Nonkel Domien zat eens op lavei⁽⁶⁾ tegen Baertens hof mee nen kameraad. Diene kameraad zat met hem de hazen af te wachten. En almeteens hoort hij iets in den boom en 't was een kat. Ze zat hem uit te lachen.

— *Ge moet zien, da 'k u niet af 'n schiete,* zei hij. Hij was niet bang, zulle. Die kat maakte zodanig van hare jan, dat die mens, die kameraad weggelopen is. Hij heeft er van te bedde gelegen. Hij had iets opgedaan.

Meter steekt dwars door een veulen.

Tante heure man was nen zager. Hij moest naar Brakel gaan zagen. 't Was dan mee de hand. Als hij op Valkenberg kwam, lag er daar een veulen liggen langs de kant en met zijn rijke (meter, richtlat) sloeg hij er naar.

— *Mete, staat op en loop naar huis,* zei hij en hij steekt dwars door dat veulen. Hij was er zodanig van verbluft, dat hij liep en 't eerste huis dat hij tegenkwam, kroop hij in een poort en als hij goed neerzat, kwam dat veulen voorbij en gaf ne slag op de poort. Hij meende dat 't hof t' hope lap.

---

(5) Vierduimer = wagen met wielen waarvan de banden vier duim breed zijn. Duim is tien, elf centimeter. Is. Teirlinck. Zuid-Oostvlaandersch Idioticon. Gent, 1922, 259.

(6) Lavei = stroperij.

Een brand veroorzaken en stillen door de bijbel.

Van Caenegem die had een bijbel. En mijn moeders vader had er ook enen. Mijn moeders vader had geleerd voor pastoor en hij is het niet geworden.

En die geen verstand heeft van de bijbel en die der in leest, en die te ver leest, krijgt iets voren.

En Van Caenegem zijn hof begost te branden en hij had in de bijbel gelezen en hij had te ver gelezen.

En mijn moeders vader nou was gewoon in de bijbel te kijken. Die wierd gewaar in de bijbel, dat Van Caenegem te ver gelezen had en dat zijn hof brandege.

Mijn moeders vader heettege Bleeckeren. Hij wist dat Van Caenegem iets uitgehaald had waar hij geen verstand van had en Bleecker heeft het allemaal gearrangeerd, dat het niets 'n was. Hij had het ontdaan.

En daarmee hield de brand op en in de gevel van boven was d'r een hol gebrand en dan hebben ze daar een kruis in gehangen. Maar dat kruis 'n hangt er niet meer.

Van Caenegem woont op de boerderij mee de lange blinde muur nevens de pastorijs te Sinte-Gorens (St.-Goriks-Oudenhove).

De vier koppen, kraagstenen in het koor van de kerk.

Als de kerk van Oudenhove gebouwd is, zou 't koor voortkomen van een oud patersklooster. Als ze diep graven op het kerkhof, vinden ze nog altijd fundamenten van dat klooster. De kerk was gereed, maar daar was geen geld meer voor de toren. De pastoor ging bij den Heer van 't kasteel, baron Norman, en hij vroeg hem geld. En den Heer zei :

— Gij krijgt geld, op de voorwaarde, dat mijn vrouw en mijn twee dochters en ik zelf daar afgebeeld zijn. En in iederen hoek van het koor moet ons beeld staan.

Ge kunt dat goed zien, als ge in het koor omhoog kijkt naar de vier koppen onder de toren. Dat zijn portretten van adel. Ze hebben nog hulder pruik op.

R. VAN DER LINDEN.

BOEKBESPREKING

Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XIII. A. Zeeuwse tijdschriften (1850-1960) door Lic. R. DE GRUYSE, - B. Zeeuwse Volksalmanak (1836-1847) door Lic. G. BAELDE. Antwerpen, Centrum voor Studie en Documentatie, 1971, A XI - 162, B XIII - XV - 167-224.

In zijn korte inleiding verklaart of klaagt Roland De Gryse, dat er weinig aan volksgebruiken bestaat en dat alleen volksgebruiken rechtstreeks i.v.m. het boerenleven stand houden, terwijl "andere gedegradeerd worden tot kinderfolklore".

Dusdanige smalende uitdrukking over de ontwikkeling weerspiegelt een tekort aan inzicht en respect. Echte volkskundige verenigingen of tijdschriften zijn gering in aantal, maar het zou de moeite lonen te vernemen, waarom hoofdst. X Zeden en gebruiken, feesten, spelen, het aantal nummers 750-831 bevat, maar daarnaast dan hoofdst. XI Sociale en rechterlijke volkskunde nummer 832-925. Hoofdstuk XI biedt meer dan X. De verklaring daarvan moet belangwekkend wezen. In 1859 verspreidt een geneesheer uit Middelburg een vragenlijst met negentien onderwerpen. In andere gebieden kan men er niet zo gauw op roemen. Na een bondige schets voor het volkskundig onderzoek in de provincie Zeeland verstrekt De Gryse bijzonderheden over de vier behandelde tijdschriften: Bijdragen tot de Oudheidkunde en Geschiedenis inzonderheid van

Zeeuws-Vlaanderen (1856-1863), Archief: vroegere en latere mededelingen vooral in betrekking tot Zeeland (1856-1960), Jaarboek van den Oudheidkundigen Kring der Vier Ambachten (1929-1960), (slechts veertien jaargangen in dit tijdperk), Het Zeeuws Tijdschrift (1950-1960). De auteur is af en toe slordig voor de opgave van namen, b.v. nr. 290 KOK, G.A. DE, en in de index KOK. G.A. Op blz. VIII komt de eerste verklarende zin voor het jaarboek van de Oudheidkundige Kring der Vier Ambachten uiterst ongewoon voor: De Oudheidkundige Kring der Vier Ambachten werd op 22 maart voor 29 jaar, dus tot 21 maart 1957, opgericht.

Voor de Zeeuwse Almanak rijst enigszins het vraagteken, dat er slechts één almanak voor de ontleding in aanmerking komt. Het Woord Vooraf bevat twee jaarboeken, of pogingen daartoe. Waarom kregen deze uitgaven geen kans? Guido Baelde verklaart het ontstaan van de almanak in het klimaat van romantisch nationalisme, waar de belangstelling voor nationale waarden eerst in Friesland ontwaakt.

R. van der Linden.

Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XIV. Zuidnederlandse Toeristische Tijdschriften (1895-1960) door Lic. R. HERMAN. Antwerpen, Centrum v. Studie en Documentatie, 1972, XXVIII - 285.

Het ligt voor de hand, dat de recensie onder een rubriek Boekbespreking verschijnt, maar het zou evenzeer de moeite lonen aan deze studie een aparte bijdrage te wijden onder het motto

Volkskunde en Toerisme. Deze verhouding kan tot allerlei beschouwingen aanleiding geven. We behouden de bespreking in het normaal kader maar hopen bij gelegenheid op deze uitgave

te kunnen terugkomen. Het getuigt eens te meer tot eer van de initiatiefnemer en leider van deze Systematische Registers, Prof. Dr. K.C. Peeters, dat hij de reeks niet beperkt tot specifiek volkskundige tijdschriften, maar ook niet-volkskundige tijdschriften aansnijdt. We krijgen er zes: Toerisme (22-25), De Toerist (25—) Antwerpen, Vlaamse Toeristenbond; Tijdschrift van de Touring Club van België, Brussel (1908-09?) — (29 - 40/ 46—); Arbeidstoerisme (28 - 40) — De Natuurvriend (1945—), Antwerpen, Arbeiderstoeristenbond "De Natuurvrienden"; Brabant (49 —), Toer. Federatie van de prov. Brabant, Brussel; Oost-Vlaanderen (52 —), Federatie v. Toerisme in O.-Vl., Gent; Toerisme Provincie Antwerpen (55 —) Toer. Federatie prov. Antw.

De data op de kaft geven ten onrechte de indruk, dat de tijdschriften de periode 1895-1960 bestrijken. Het klopt niet. De Touring Club van België is gestart in 1895, maar geeft pas van 1929 een nederlandstalig tijdschrift uit. Lic. Herman merkt in de inleiding terecht op, dat wij de betekenis van deze bronnen niet mogen onderschatten. Duidanige periodieken behandelen in eerste instantie een bepaalde streek, maar ook vreemde en naburige plaatsen krijgen de aandacht. De korte inleiding voor elk tijdschrift deelt summier de historie van de betrokken vereniging mede, maar slechts in mindere of geen mate de waarde van de redactie of redactie-

den. Het zou de moeite lonen te onderzoeken in hoever de vereniging of de redactie een doel vooropstelt en in hoever ze het hebben bereikt, b.v. De Vlaamse Toeristenbond wil leren wat toerisme feitelijk is: door oog te hebben voor de 'aard en het karakter' van een streek en zijn bewoners en hun 'voortbrengselen'... en kiest als titel van een zijner uitgaven "Het gelaat der Vlaamse Steden" (van Robrecht van Passen) en een speciale aktie ter bescherming van ons kunstbezit tijdens de oorlog. De Arbeiderstoeristenbond wenst door toerisme de ontvoogding van de arbeider en een gebruik van vrije tijd en verlof. Oost-Vlaanderen wenst een bijdrage tot de wederopleving van de vroegere gastronomische of folkloristische betogingen, tot de bescherming van natuur- en stedenschoon. Ook Antwerpen wil dit laatste punt behartigen.

Vooraan in de publikatie behandelt lic. R. Herman de verhouding Volkskunde-Toerisme, met het voor- en nadeel, de vervlakking en instandhouding van gebruiken en feesten, de stimulans om gezangen en volksdansen in ere te houden, enz. Het zou de moeite lonen een vergelijking te trekken tussen deze en volkskundige tijdschriften i.v.m. een bepaalde tematiek, b.v. de musea. Er bestaat kans dieper in te gaan op dit bronmateriaal voor de volkskunde. Intussen heeft R. Herman ons alles keurig geschikt en voorgeschoteld.

R. van der Linden.

Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XV. Algemene Kunst- en Letterbode (1788-1862) door Lic. I. VERMEIREN. Antwerpen, Centrum v. Studie en Documentatie, 1972, IC — 371.

Deze waardevolle reeks behelst de volkskunde voor heel Nederland. Ook in dit opzicht dient het doel van de leider en initiatiefnemer Prof. K.C. Peeters gewaardeerd en gehuldigd te

worden, zeker voor deel XV, waar een samenwerking tussen Noord en Zuid tot uiting komt. Deel I van de reeks behandelde het tijdschrift *Volkskunde* 1888-1938⁽¹⁾. Het verrast dat in Neder-

land een tijdschrift juist honderd jaar tevoren reeds in aanmerking komt, als element in de studie van de volkskunde. De auteur I. Vermeiren heeft het zich niet gemakkelijk gemaakt en omlijnt de waarde van dit orgaan langs twee hoofdstukken, met een derde als besluit. Hfdst. I verstrekt de geschiedenis langs dertien figuren die elk op hun manier hun aandeel hebben bijgedragen. De Konst- en Letterbode is in hoofdzaak een berichtenblad met een ruime kroniek voor het wetenschaps- en kunstleven. Hfdst. II situeert deze bode in de Nederlandse volkskunde langs elf onderdelen: 1. J. Grimm & A.H. Hoffmann von Fallersleben in hun oproep, o.a. tot optekenen van volksliederen, 2. J. J. le Francq van Berkhey — en H. van Wijn, 3. Studie en onderzoek van de mytologie, met bespreking van negen personen, 4. De Volksliteratuur, 5. Joost Hiddes Halbertsma, de regelmatige correspondent van Jakob Grimm, 6. De Volkstaal, met behandeling van zes persoonlijkheden, 7. De Archeologie, als bijdrage tot de volkskunde, met behandeling van drie vorsers, 8. De Volkskunde in het algemeen, ingedeeld per gewest en enigszins per figuren, zo voor Drente, Friesland, Gelderland, Noord-Brabant, Zeeland, enz. In 9. vindt u Tijdschriften en Almanakken, met regelmatig verslag over deze publikaties, langs recensies en overname van artikels. In 10. leest u mededelingen over Maatschappijen, Genootschappen andere Verenigingen van alle mogelijke aard, die enigszins belang hebben voor de volkskunde. Het Fries genootschap ter beoefening der Friese geschiedenis, oudheid- en taalkunde verdient een speciale

vermelding door twee belangwekkende vragenlijsten uit 1857, en de Kon. Nederl. Akademie voor Wetenschappen, voor de Lijst der Nederlandsche Plaatsnamen in 1861, met een verslag over het getrouw bewaren van plaatsnamen (aktueel vraagstuk, of reeds voor het verleden?) In 11. ontdekt u de verhouding tot het Zuiden, langs Jan Frans Willems, Grimm, Hoffmann von Fallersleben, het verzoek om mee te helpen tot de opstelling van een Algemeen Vlaams Idioticon, de opname van talrijke Vlamingen in Noordnederlandse maatschappijen, de Taal- en Letterkundige Kongressen die om de beurt in Noord en Zuid worden gehouden. De bijdrage van Vlamingen in het tijdschrift is anders aan de zwakke kant.

Hoofdstuk III De Betekenis van de "Algemene Konst- en Letterbode" voor de Nederlandse volkskunde. Besluit, wijst op een blad, na de vijfentachtige vorige bladzijden op de geringe waarde van deze bron voor de Volkskunde, vermits men er berichten en recensies vindt i.v.m. mytologie, volkstaal en volksleven, maar het aantal volkskundige artikels er eerder gering is. De auteur heeft de stof geschikt langs een tiental trefwoorden. De uitvoerige biografie van vele betrokken figuren kan belangrijk wezen voor de studie van het tijdschrift, maar biedt in verhouding weinig materiaal voor de volkskunde als dusdanig. Anders had ook de inleiding van alle vorige delen een ander uitzicht in dit opzicht moeten bieden. I. Vermeiren verdient onze erkentelijkheid omdat hij een bron aanboort vóór de andere klassieke bronnen.

R. van der Linden.

(1) Nederl. Volksk. Bibliogr., Inleiding door Prof. Dr. K.C. PEETERS. Deel I. Volkskunde 1888-1938 door I. PEETERS-VERBRUGGEN. Antwerpen, 1964, X-391. Deel II Volkskunde 1939-1960, zelfde auteurs. Recensie O V Z. M. Broeckhove, XXXX (1965) 249.

Mathieu RUTTEN, *De Ruttenstam in het Maasland*. Hasselt, 1973, 117 blz., 34 ill., stamboom.

Senator Mathieu Rutten stelde een belangwekkend gedenkboek samen naar aanleiding van het onvergetelijk Ruttenfeest in 1969 te Geistingen. Dr. Malcorps en Dr. Jan Rutten leverden talrijke gegevens. De inleiding speurt naar de mogelijke herkomst van de familienaam Rutten als dusdanig.

De hoofdbrok vangt aan met de oudste stamvader en poogt, naast het leveren van het cijfermateriaal, het familiaal en sociaal leven van de voorouders te benaderen en te situeren. Een speciaal hoofd-

stuk behandelt de Pauselijke Zouaven, vermits de familie Rutten een belangwekkende rol speelt in dit kader. Een beknopte stamboom van aanverwante families vormt het slot, waaruit blijkt, dat dit familieoverzicht nog niet op volledigheid kan roemen. De grote lijnen van de Ruttenstam liggen vast. Deze degelijke studie zal beslist menig stamgenoot prikkelen om de opzoekingen verder te zetten.

J. Van Effelterre

TIBETAN MEDICINE presented and translated by the Ven. Rechnung Rinpoche. Wellcome Institute - London 1972. pp. VIII, 340, 6 pond.

Dit boek is een vertaling, uit het Tibetaans in het Engels, van geschreven oorsponkelijke Tibetaanse geneeskundige gebruiken. De Tibetaanse geneeskunde en volksgebruiken kennen een ononderbroken traditie die in de Indische invloed wortelt sinds de 7e eeuw. Dit boek biedt volksleven van een volksgemeenschap, die sterk afgezonderd van het westen, op het dak van de wereld leeft. Deze gemeenschap bezit een cultuur totaal verschillend van deze van het westen. Toch kunnen zekere vergelijkingen worden vooropgesteld met onze middeleeuwse volksgeneeskundige gebruiken. De biografie van de grote Tibetaanse wonderdoener Yu-thog de oudere (786-911) neemt een ruime plaats in. Wij lezen er ook hoe de Tibetaanse geneeskunde zich niet alleen

met het stoffelijke inlaat maar een grote belangstelling aan de dag legt voor het geestelijke. Lichaam en geest worden niet gescheiden. De magie speelt er ook een grote rol. Het boek brengt ook een vertaling uit het tweede en vierde boek van de Gryud-bzhi, een medisch werk in het Sanskrit geschreven omstreeks 400 na Kr., dat tot hertoe alleen vertaald werd in het Tibetaans en het Mongools. Twee kleurplaten en talrijke zwart-wit illustraties verhogen de waarde van dit boek dat ons binnenleidt in de volksgebruiken van een mysterieus volk. Het leeft in een sfeer die totaal verschilt van die van de Europese mens. Het boek is een rijke aanwinst voor de antropoloog en de volkskundige.

A.G. Homblé

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

A. Bibliografie

I	A	1	Folklore and folklife, an Introduction. Edited bij Richard M. DORSON, Chicago. Boekbespreking A.G. Homblé	57
			Dr. Tj. W. R. de Haan. — Folklore der Lage landen met bijdragen van Hil Bottema, S.J. Van Der Molen, B.W.E. Veurman, Wina Born, Dr. P.J. Meertens, R. van der Linden, A. Buter. Boekbespreking Marcel Daem	181
			Lic. R. De Gryse en Lic. G. Baelde. — Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XIII. — A. Zeeuwse Tijdschriften (1850-1960); B. Zeeuwse Volksalmanak (1836-1847), 1971. Boekbespreking R. van der Linden	231
			Lic. R. Herman. — Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XIV. — Zuidnederlandse Toeristische Tijdschriften (1895-1960), 1972. Boekbespreking R. van der Linden	231
			Lic. I. Vermeiren. — Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel XV. — Algemene Kunst- en Letterbode (1788-1862), 1972. Boekbespreking R. van der Linden	232
			B. Geschiedenis en beoefening der volkskunde	
I	B	1a	R. van der Linden. — Levend volksleven, oud en nieuw in onze feesten	115
		1b	G. Weze en Dr. R. Haeseryn. — Vijf jaar kantwerkstersklub Sint-Katelijne in het Gentse Museum voor Volkskunde	218
		1c	M. Broeckhove. — Jaarlijkse statutaire vergadering 1973 met rede van R. van der Linden; verslagen van Mej. H. Depoorter, Mevr. Lea Van Dijk, Dr. R. Haeseryn en G. Weze	202
		1e	R. van der Linden. — Sleidinge. Tentoonstelling van kerkschat-ten in de kerk	62
			R. van der Linden. — Hamme - Zogge. Tentoonstelling « Ons dorp »	107
			Dr. K.C. Peeters en M. Daem. — De Stichting « Brabantse Dag » te Heeze (Nederl.). Tentoonstelling reuzen in België en Nederland	184
		2	M. Broeckhove. — Kunstenaar Marcel Devynck. Naar aanleiding van een tentoonstelling « Gentse hoekjes en typen » in het Mu-seum voor Volkskunde te Gent van 3 tot 15 dec. 1972	60
			A. De Poorter. — Zulte. Hendrik Martens	23
			M. Van Wesemael. — Herinneringen aan Lodewijk Lievevrouw	76
			G.P. Baert. — Zulte. Leieschilder Modest Huys	114
			G. De Rouck, H. Tulleken, M. Van Lauwe, R. van der Linden. — Levende Kunst in Zuid-Oost-Vlaanderen. Boekbespreking door P.R.	135
			M. Rutten. — De Ruttenstam in het Maasland. Boekbespreking J. Van Effelterre	234
				235

Verzamelingen van documenten en van mengelingen.

- I D 8a R. van der Linden. — Kunstpatrimonium in Oost-Vlaanderen. Delen I tot VIII — Uitgegeven door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen onder leiding van Dr. Elisabeth Dhanens 197

II. NEDERZETTING

B. Bijzonderheden

- II B 2 Gedenkboek St.-Aloysiuscollege te Ninove 1872-1972 (iconografie, documenten uit Ninove, Pollare, Strijtem). Boekbespreking R. van der Linden 119
- R. van der Linden. — Hamme-Zogge. Tentoonstelling « Ons dorp » 107

III. GEBOUWEN

A. Algemene bijdragen

- III A M. Broeckhove. — Kunstenaar M. Devynck. Tentoonstelling « Gentse hoekjes en typen » Museum Volksk. te Gent van 3 tot 15.12.1972 60

B. Hoeven

- III B R. van der Linden. — Hoevebenaming. Een voorbeeld en een wekroep te Nevele 108

C. Huis en bijgebouwen

- III C 2b Gedenkboek St.-Aloysiuscollege te Ninove 1872-1972 (wind- en watermolens). Boekbespreking R. van der Linden 119
- A. Verbeke. — Molenstudie. Ex-libris Is. Teirlinck 143

D. Kerken en kapellen

- III D 1 M. Daem. — Verering en iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren I 63
- M. Daem. — idem II 92
- III D 2 M. Daem. — Gent. Kapellekensviering op half-oogst in de Brandstraat en buurtstraten 177

IV. VOORWERPEN

C. Roerende goederen

- IV C 4 Prof. Dr. Leander Petzoldt. — Schenkenberg. Eine Wallfahrt im Hegau (votieftafels). Boekbespreking Lic. W. Giraldo 56
- M. Van Wesemael. — Uit het Museum voor Volkskunde te Gent. Uit de geschiedenis van het kogelflesje (chaffarken) 122
- Drs. W.P. Dezutter. — De uitvinding van de sigaret en haar verbruikstoename tijdens de wereldoorlog I 136

V. TEKENS EN UITHANGBORDEN

B. Bijzonderheden

- V B M. Daem. — De verering en iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren (zilvermerktekens) I 63
- M. Daem. — idem (zegels, gemeentewapen) II 93

VI. TECHNIEK, BEROEPEN, VOLKSKUNST EN -NIJVERHEID

A. Algemene bijdragen en mengelingen

R. van der Linden. — Ikonografie van St.-Niklaas in Vlaanderen (plastische kunsten, toegepaste kunsten). Boekbespreking M. Daem 58

R. van der Linden. — Sleidinge. Tentoonstelling kerkschatten (plastische kunsten, toegepaste kunsten) 62

M. Daem. — De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren (beeldhouw- en schilderkunst, toegepaste kunsten) 63

B. Volkskunst en nijverheid

VI B 1 G. Weze en Dr. R. Haeseryn. — Vijf jaar kantwerkersklub Sint-Katelijne in het Gentse Museum voor Volkskunde 218

2 G. De Bruycker. — Uit de school van vroeger en nu. Iets over ABC-boeken, haneboeken en hanepoten 2

R. van der Linden. — St.-Apolloniabedevaartvaantje van Meldert (bij Aalst) 110

A. Verbeke. — Ex-libris Isidoor Teirlinck. Molenstudie 143

M. Daem. — De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren (grafische kunsten) 63

C. Volkse ambachten en beroepen

VI C 1 R. van der Linden. — Rijmenam. Tentoonstelling « Oude ambachten en neringen » (wildstropen en sluikestoken) 107

D. Landbouw, veeteelt

VI D 2 R. van der Linden. — Cikorei. IX Verpakkingen 24

Drs. W.P. Dezutter. — De uitvinding van de sigaret en haar verbruikstoename tijdens wereldoorlog I 136

M. Cafmeyer. — Over tabakspruimen 142

M. Broeckhove. — Laarne. Tabaksmaatschappij « Al groeiend bloeiend » 144

F. Verkeer

VI F 4 Cl. Trefois. — In 1830 bolderde te Gent de eerste « voiture zonder paarden ». 170

IX. VOEDING

B. Bijzonderheden

IX B 2 R. van der Linden. — Cikorei. IX Verpakkingen. Proeve van inventaris 24

M. Van Wesemaal. — Uit het Museum voor Volkskunde te Gent. Uit de geschiedenis van het kogelflesje (chaffarken). 122

X. ZEDEN EN GEBRUIKEN, FEESTEN, SPELEN

A. Algemene bijdragen en mengelingen

X A R. van der Linden. — Levend volksleven, oud en nieuw in onze feesten 115

B. Levensloop

X	B	4	G. De Bruycker. — Uit de school van vroeger en nu. Iets over ABC-boeken, haneboeken en hanepoten	2
		6b	Vanderheyden-D'Hooge. — Huwelijksgebruik. Rijstworp	106
		8f	R. van der Linden. — Ikonografie van St.-Niklaas in Vlaanderen (kalendergebruiken). Boekbespreking M. Daem	58
		9d	M. Broeckhove. — Laarne. Tabaksmatschappij « Al groeiend bloeiend »	144
		10b	M. Daem. — De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren (St.-Gertrudisverering, kermissen, ommeegang)	63
			Cl. Trefois. — Mytologische reuzen, menselijke reuzen, omme-gangsreuzen	162
			O. Pauwels en R. van der Linden. — Drie Koningen, Braderij en Reuzen te St.-Niklaas	173
			Dr. K.C. Peeters en M. Daem. — De Reuzenomme-gang (in 1972) te Heeze (Ned.)	184

XII. VOLKSGELOOF

C. Mythologie en cultus

XII	C	4	Cl. Trefois. — Mytologische Reuzen, menselijke reuzen, omme-gangsreuzen	162
-----	---	---	---	-----

D. Christelijke volksdevotie en heiligenverering

XII	D	2b	R. van der Linden. — Ikonografie van St.-Niklaas in Vlaanderen Boekbespreking M. Daem	58
			R. van der Linden. — St. Apolloniabedevaartvaantje van Meldert (bij Aalst)	110
			R. van der Linden. — Italië. Heilige (Franciscus) stuurt ontslag-brief. Milieubezoedeling en Cie	180
			L. Swerts. — Voor Gutenberg was Lukas. Boekbespreking R. van der Linden	184
			M. Daem. — De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren (bedevaart)	63
			Prof. Dr. L. Petzoldt. — Bibl. zur Ikonographie und materiellen Kultur des Wallfahrtwesens. Boekbespreking W. Giraldo	119
		6c	M. Daem. — Gent. Kapellekensviering op half-oogst in de Brandstraat en buurtstraten (processie, pestkaarsen)	177
		6d	Prof. Dr. Leander Petzoldt, Schenkenberg. Eine Wallfahrt im Hegau (votieftafels). Boekbespreking W. Giraldo	56

XIII. VOLKSGENEESKUNDE

A. Algemene bijdragen en mengelingen

XIII	A		A.G. Homblé. — « Besiechte Liede » in Middeleeuwse Vlaan-deren (leproza) I	42
			A.G. Homblé. — idem II	82

		H. Biederman. — <i>Medicina Magica</i> . Boekbespreking A.G. Homblé	183
		Wellcome Institute , Londen, 1972. — <i>Tibetan Medicine</i> . Boekbespreking A.G. Homblé	234
		B. Bijzonderheden	
XIII	B 1a	J. Van Effelterre. — <i>Roborst</i> . Genezing door aal	106
		XIV. VOLKSWETENSCHAP	
		B. Volksplantkunde	
XIV	B 2	R. van der Linden. — <i>Belsele</i> . Doop van een Roos	107
		C. Volksdierkunde	
XIV	C 2	Hünemörder, C.W. , « Phasianus » <i>Studien zur Kulturgeschichte des Fasans</i> . Boekbespreking A.G. Homblé	120
		XV. VOLKSLETTTERKUNDE IN HET ALGEMEEN	
XV		M. Daem. — <i>De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren</i> (legende, schouw- en massaspel, gedicht, huldegedicht) I	63
		M. Daem. — <i>idem</i> (teksten) II	93
		XVII. MUZIEK. DANS. UITROEPEN	
		C. Volkse muziekinstrumenten	
XVII	C	<i>The Brussels museum of musical instruments Bulletin</i> . Een nieuw muziektijdschrift. Boekbespreking J. de Vuyst	118
		XVIII. HET VOLKSVERHAAL	
		D. Legendes	
XVIII	D 4	R. van der Linden. — <i>Ikonografie van St.-Niklaas in Vlaanderen</i> (legendes over St.-Niklaas). Boekbespreking M. Daem	58
		R. van der Linden. — <i>Volkverhalen uit Zuid-Oost-Vlaanderen</i>	227
		XIX. VOLKSTONEEL	
		C. Volksschouwspel	
XIX	C	M. Daem. — <i>De verering en de iconografie van St.-Gertrudis te Wetteren</i> (schouw- en massaspel « Wetthra »)	63
		XX. OVERIGE VOLKSLITERATUUR	
		B. Bijzonderheden	
XX	B 1	G. De Bruycker. — <i>Uit de school van vroeger en nu</i> . Iets over ABC-boeken, haneboeken en hanepoten	2
		XXI. VOLKSTAAL	
		G. Volkswoordenschat	
XXI	G 1	M. Van Wesemael. — <i>Herinneringen aan Lod. Lievevrouw</i> (auteur van « Gentsch Woordenboek »)	76
		XXII. NAMEN	
		B. Namen van plaatsen	
XXII	B	M. Van Wesemael. — <i>Herinneringen aan Lod. Lievevrouw</i> (wijziging Gentse straatnamen)	76

- Baert G. P. 114
 Broeckhove M. 60, 144, 202
 Cafmeyer M. 142
 Daem M. 58, 63, 92, 177, 181, 184
 De Bruycker G. 2
 De Poorter A. 23
 De Vuyst J. 118
 Dezutter W. P. 136
 Giraldo W. 56, 119
 Haeseryn R. 218
 Homblé A. G. 42, 57, 82, 105, 120, 183, 234
 Pauwels O. 173
 Peeters K. C. 184
 P. R. (pseudoniem R. van der Linden) 135
 Trefois Cl. 162, 170
 Vanderheyden-D'Hooge 106
 van der Linden R. 24, 62, 107, 108, 110, 115, 119, 173, 180, 184, 197, 227, 231, 232
 Van Effelterre J. 106, 234
 Van Wesemael M. 76, 122
 Verbeke A. 143
 Weze G. 218

ILLUSTRATIES

1. Eerste blz. van een abecedarium, Gent, einde 18de eeuw ... 4. 2. Titelprent van 17de eeuws haneboek ... 14. 3. Titelbladzijde van « Leerzaemen A-BE-BOEK » ... 16. 4. Titelbladzijde van Nouvel Abécédaire ... 17. 5. Bladzijde uit « Konsten en Ambachten uit Leerzaemen A-BE-BOEK » ... 19. 6. Bladzijde uit « Arts et Métiers » uit Nouvel Abécédaire ... 19. 7. Titelbladzijde van Eersten Spelboek, Gent, begin 19de eeuw ... 20. 8. Cikoreiverpakkingen ... 28, 29, 36, 39. 9. Originele cikoreiverpakkingen (gekleurd) ... 36. 10. Aalmoezenuitdeling aan leprozen door Hospitaalridders van St.-Jan, 15de eeuw, houtgravure ... 46. 11. Jonge josafat ontmoet melaatse en bedelaar, 14de eeuw, miniatuur ... 47. 12. Kunstschilder Marcel Devynck ... 60. 13. Akwarel Klein Begijnhof te Gent ... 61. 14. Interieur Museum Bijloke ... 62. 15. Bedevaartvaantje ($\pm$ 1950) van St.-Gertrudis te Wetteren ... 67. 16. Bedevaartrelikwie St.-Gertrudis, Museum Volksk. Gent ... 70. 17. St.-Gertrudisbeeld, 18de eeuw, Mevr. J. Goedertier Wetteren ... 71. 18. St.-Gertrudisbeeld aan predikstoel te Wetteren ... 73. 19. Merktekens van Gentse zilversmeden (18de eeuw) ... 74, 75. 20. Zegel leproserie « Ter Banck » (Erps-Kwerps bij Leuven), 13de eeuw ... 82. 21. Zegel leproserie Antwerpen, 12de eeuw ... 83. 22. Twee zegels leproserie Gent, 13de eeuw ... 87. 23. St.-Gertrudis te Wetteren, herinneringskaart inwijding klokken 1947 ... 92. 24. St.-Gertrudis te Wetteren, kerkzegel ... 93. 25. Oud en huidig gemeentezegel van Wetteren ... 94. 26. Bedevaartvaantje H. Apollonia te Meldert (tekening Eug. Van Den Broeck 1971) ... 113. 27. Voorlopers van het Codd-flesje (kogelfjesje), 17 tekeningen ... 125. 28. Vooraanzicht van saffarflesjes (kogelfjesjes) ... 128. 29. Adreskaart van J.B. Planchon. Eaux minérales. Gent, $\pm$ 1850 ... 133. 30. Dop of stampertje (opendoender) voor kogelfles ... 135. 31. Zilveren penning Société royale d'agriculture et d'horticulture Linnéenne, (te Brussel) met beeltenis van Carl von Linné (1707-1775) gegraveerd door F. Wurden ... 151. 32. Diploma-Ereprijs Tentoonstelling van Dieren, Laarne 1886 ... 152. 33. Laarne. Karretje met tabaksplanten (1936) ... 158. 34. Laarne. Tabaksweging in 1972 ... 159. 35. Gent. Huis L. F. Roeges (uitvinder) aan de Leie ... 171. 36. St.-Niklaas. Reuzen en verklede groep uit Driekoningenstraat (1948) ... 174. 37. St.-Niklaas. Verklede groep uit Driekoningenstraat ... 176. 38. Gent. Gebuurte van Brandstraat op weg naar O.-L.-Vr. Ter Rieve voor het offeren van pestkaarsen ... 178. 39. Gent. Processie naar O.-L.-Vr. Ter Rieve. Oud wijveken uit de buurt van Brandstraat ... 179. 40. Schorisse. Detail van deurkalf, 1766 ... 199. 41. Dendermonde. O.-L.-Vrouwkerk. Votiefschilderij kinderportret met wapenschild van familie Parmentier, 1774 ... 200. 42. Hemelverdegem. Retabel van St.-Jan de Doper ... 214. 43. E. Robiette, medestichter Kantwerkstersklub St.-Katelijne te Gent ... 219. 44. Kantwerk en kursusboeken van Kantwerkstersklub St.-Katelijne ... 220. 45. Blazoen van Kantwerkstersklub St.-Katelijne ... 223. 46. Zaalte van Kantwerkstersklub in Museum voor Volkskunde ... 225. 47. Gents Kantwerk, albe ... 226

KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond bevordert de studie van de volkskunde en geeft sedert 1926 het tweemaandelijks tijdschrift « Oostvlaamse Zanten » uit, waarin volkskundige bijdragen en de uitslagen van de enquêtes in Vlaanderen gepubliceerd worden.

De Bond schrijft ten laste van zijn Alfons de Cockfonds tweejaarlijkse prijsvragen over volkskundige onderwerpen uit, organiseert voordrachten, tentoonstellingen en reizen.

Raad van Beheer van de Bond : erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : Lic. R. van der Linden; ondervoorzitters : Lic. M. Daem en J. Pieters; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; leden : J. De Vriendt, Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, R. Tondat, F. Van Bost, Prof. Dr. P. J. Vandenhoute, Lic. A. Van den Kerkhove, G. Van Peteghem en G. Weze.

Dagelijks bestuur van de Bond : voorzitter : Lic. R. van der Linden; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; leden : Dr. R. Haeseryn en G. Hebbelynck.

Kommissie voor volkskundige Enquêtes : voorzitter : Lic. R. van der Linden; leden : M. Broeckhove, Lic. M. Daem, Dr. R. Haeseryn, J. Pieters en G. Weze; adviseurs : Lic. H. Arens en M. Van Wesemael.

Kommissie voor feesten en reizen : voorzitter : G. Weze; leden : M. Broeckhove, G. Hebbelynck, F. Van Bost, G. Van Peteghem, F. Van Belle en Dr. R. Haeseryn.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond in 1927 in het voormalige Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, is sedert 1962 overgebracht naar het Kinderen Alynshospies, Kraanlei 63, Gent. De Bond ondersteunt het Museum dat de Stad Gent bij besluit van 27-9-1931 in bescherming heeft genomen. Het staat onder het beheer van een kommissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Beheerkommissie Museum voor Volkskunde : erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter en konservator : Dr. R. Haeseryn; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : G. Hebbelynck; leden : H. Depoorter, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, F. Van Bost, Prof. P. J. Vandenhoute, Lic. R. van der Linden en G. Van Peteghem.

Dagelijks bestuur en aankoopkommissie van het Museum voor Volkskunde : voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter en konservator : Dr. R. Haeseryn; penningmeester : G. Hebbelynck; sekretaris : M. Broeckhove.

(Vervolg van tweede blz. van de kaft).

van z.g. « Frankische Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land, door Cl. Trefois — De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore, door Cl. Trefois — De Tinnepotgieterij te Gent door J. Boes — Galerij van Gentsche Typen door E. Andelhof — De Magie van het Poppenspel, door F. Van Es en anderen — Devotie tot de Heilige Donatus, door M. Broeckhove — Sint-Kristoffel. Legendes. Verering, Verspreiding, door R. van der Linden — Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde, door Mevr. L. Bataille-Hiel — Leerknappen in de kunstambachten te Gent 14e en 15e eeuw, door M. Daem — Register op G. Celis: Volkskundige Kalender . . . door F.M. Olbrechts — De Groei en Bioci van de Arteveldefiguur in de Vlaamse Volksziel, door J. Vermeulen — Bijdrage tot de volkskunde van Moerzeke, door J. Laureys — Vrolijke Doodsbrieven vol humor en gal, door R. van der Linden en G. Simons — Duiventorens in Oost-Vlaanderen, door O.S. Depraet — Waasch Sagenboek door F. Van Es — Weerkundige Volkskalender van het Vlaamse land door M. Broeckhove — Wetterse Typen door A. Van Durme.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen : Jaarlijkse bijdrage gewoon lid : 250 F; gezinslid : 75 F (zonder tijdschrift); gepensioneerde : 200 F; beschermend lid : 500 F; steunend lid : 1000 F (B.T.W. steeds inbegrepen).

Abonnement op Oostvlaamse Zanten voor niet-leden (bibliotheken, instellingen, boekhandel, verenigingen, enz.) : 300 F; buitenland : 350 F per jaargang (B.T.W. niet inbegrepen).